

agent

EESTI KUNSTIMUUSEUMI AJALEHT
NR 9 DETSEMBER 2006

Ükskõik, kas riigikorda ennast võib pidada eetiliseks või mitte, tuleb kunstnikel selle ajaloolisi võite ülistada, olles minetanud kriitilise meele. Vastutasuks teeb riik nendest kunstnikest võitjad, sest nende looming seisab tähtsal kohal ametliku kultuuri poliitikas.

Heie Treier, Eesti Ekspress, 28. juuli 1995

Peeter Linnap.
Järelmonumendid. 1999.
Foto, tekst.
Eksponeeritud näitusel „Kogutud kriisid“
Kumu kunstimuuseumis 15. aprillini 2007

Kasimir Malevitši näitus EMMA-s.

Oktoobris avati Soomes Espoo WeeGee keskuses Espoo Moodsa Kunsti Muuseum ehk EMMA (Espoo Museum of Modern Art). Kuni 7. jaanuarini saab lisaks moodsa ja tänapäeva kunsti püsiekspositsioonile näha Kasimir Malevitši ja rühmituse "Ruutusoldat" näitust, samuti Iraani päritolu foto- ja videokunsti Shirin Neshati ning soomlase Timo Kelaranta loomingut. Veebruaris avatavad uued näitused ühendavad soome ja rahvusvahelist moodsat kunsti ning eri põlvkondade kunstnike, näidates teiste hulgas soomlaste Raimo Utraiனி ja Mari Sunna ning ukraina-vene päritolu kunstnikepaari Igor ja Svetlana Kopystiansky töid.

Espoo WeeGee keskus.

VASTAB MARKKU VALKONEN

Mil viisil erineb EMMA teistest Soome kunstimuuseumidest, eelkõige Kiasmast?

Saastamoineni Fondi kolleksioon meie püsiekspositsioonis hõlmab saja aasta jooksul loodud soome kunsti, lisaks üha kasvavat hulka rahvusvahelise kaasaegse kunsti teoseid. Püsiekspositsioon on tasakaalus vahelduvate näitustega, mis võivad katta samuti kogu kunsti modernismiperioodist nüüdisajani. Avatus eri võimalustele ja laiem haare eristavad meid Kiasmast. Lisaks on meie põhikolleksioon alati publikule nähtav.

Millises suunas EMMA kogud kasvavad? Kas eri kolleksioonid jäävad eraldatuks?

Uute ostude puhul on rõhk kaasaegsel kunstil. Meil on võimalus näitustel ja mujal eri kogude teoseid kokku viia, kuid põhimõtteliselt jäävad kolleksioonid eraldatuks. See on loomulik, sest suurem osa kogusid on meile deponeeritud, need jäävad meie partnerite omandusse.

Kuidas ühendab EMMA "klassikalist" modernistlikku ja kaasaegset kunsti?

Mõnikord on seosed kaasaegse ja modernistliku kunsti vahel üsna ilmsed, mõnikord vajavad need esiletoomist või lisainformatsiooni. Me soovime julgustada külastajaid ise neid seoseid leidma. Teisest küljest võivad näitused jääda ka iseseisvaks ja paralleelsetest väljapanekutest puutumatuks. Mitmetel juhtudel on soovitatav lasta ühe näituse põhilistel väärtustel särada teistest eraldi.

Milline muuseum on EMMA kümne aasta pärast?

Me soovime kindlustada oma positsiooni rahvusvahelise kunsti muuseumina. Üks selge liin on sidemete loomine ja arendamine teiste samasuguste eesmärkidega institutsioonidega. Lisaks toimivale kontseptsioonile on vaja teha väga palju igapäevast tööd, luua heade suhete võrgustik, ajastada sündmused täpselt ja omada lihtsalt natuke head õnne.

Püsiväljapanek Saastamoineni Fondi kolleksioonist.

FOTO: EMMA

Veel üks kunstimuuseum, EMMA

Muuseum

Rohkem kui kümme aastat tagasi mõisteti, et Espoo linna kultuuriasutuste hulgas puudub üks oluline institutsioon, kunstimuuseum. Leidusid mõned entusiastid, kes otsustasid uue kunstimuuseumi idee tutvustamisel ja levi-

Seda kinnitas leping linna ja Saastamoineni Fondi vahel, mille kohaselt fondi kunstikogu deponeeriti muuseumi püsiekspositsiooni.

Konstruktivistlik trükikojade hoone (projekteerinud Aarno Ruusuvuori 1960. aastatel) renoveeriti ja muudeti muuseumihooneks, mis mahutab lisaks EMMAle veel neli muuseumi: Helinä Rautavaara Kultuuriantropoloogiline Muuseum, Espoo Linnamuuseum, Horoloogiamuuseum ning Mängu- ja mänguasjade maailm. Tegemist on Soome suurimate ekspositsioonipindadega. Hoone renoveerimiskulud kandis linn, mis finantseerib ka muuseumi tööd. Lisaks on EMMA pöördunud sponsorite poole (viimastelt tuleb 6% muuseumi aastakäibest) ning saab ka mõnevõrra riiklikku toetust. Kõige olulisem osa viimasest on riiklik kindlustus suurematele ja kallima-

tele näitustele (näiteks praegu avatud Malevitši näitusele).

Nüüdseks on Espoos mõistetud, et visuaalne kunst ning tänapäevaste näitusepindade olemasolu on oluline osa elanike elukvaliteedist. Veel enam, on aru saadud, et iga linnakeskuse dünaamika kipub hajuma, kui sealt puuduvad kultuuriasutused (mis muudugi paratamatult võistlevad kommertskeskustega).

Publik

Laiem Soome publik on moodsat kunsti võõristanud alates 1950. aastatest, kui peeti kõige ägedamad võimuvõitlused nn traditsionalistide ja uuendusmeelsete vahel. Seda vastasseisu võib märgata tänaseni, kuid siiski on esimesed järk-järgult pinda kaotanud. Seda osalt ka tänu koolide kunstiharidusele, mille materjal ja inspiratsioon pärineb

muidugi suuremate kunstimuuseumide näituseprogrammidest (nt Ateneumi poolt algatatud ARS).

Viimastel aastatel on kõik muuseumid oma haridustööd intensiivistanud. EMMA alustas koostööd koolidega juba kolm aastat tagasi, kui ekspositsiooni ennast veel polnudki. Loodi terve aasta kestev spetsiaalne programm õpilastele, mis kestab, areneb ja muutub ka edaspidi. Seejärel pööratakse tähelepanu vanematele inimestele. Loomulikult toimub suurem osa haridustegevusest sel eesmärgil sisustatud muuseumiruumides.

Kogud

Meil on kolm peamist kolleksiooni. Saastamoineni Fondi kogu koosneb 1700 teosest, alates 20. sajandi algusest kuni tänaseni. Põhiosa töid on soome kunstnikelt, kuid viimas-

te ostude puhul on juba keskendunud rahvusvahelisele kunstile, teiste hulgas on autorite seas Tony Cragg, Sean Scully, Manolo Valdes, Antoni Tapies, Jannis Kounellis, Mimmo Paladino.

Espoo linna kunstikogu koosneb 2200 teosest, mis on enamasti eksponeeritud asutustes ja linnaruumis. Suuremalt jaolt on tegemist soome kunstiga. EMMAle deponeeritakse ka ühe olulisema soome konstruktivistliku skulptori Raimo Utraiனி kogu (umbes 340 teost), samuti peetakse läbirääkimisi Osmo Valtoneni skulptuurikogu asjus. Lisaks on eraldi spetsiaalselt haridusprogrammidele mõeldud väike kogu, mis sisaldab teoseid alates egiptuse surnumaskist ja etruski pronksetest kuni Düreri puulõigetega, Hiroshige ja Matisse'ini,

selgitamaks kultuuride mitmekesisust ja kunsti arengut.

Näitused

Kõiki praegu avatud nelja näitust kannab silla metafoor. Malevitš loob silla Euroopa avangardi ja Idamaade filosoofia vahel, "Ruutusoldat" silla vene rahvakunsti ja avangardi vahel, Shirin Neshat silla lääne- ja moslemi-maailma vahel. Timo Kelaranta töötab Lõuna-Koreas ning on loonud intiimse kujundimaailma, kus kultuurilised identiteetid tunduvad kaotavat oma selgepiirilisuse.

MARKKU VALKONEN
EMMA DIREKTOR

Küsis ja tõlkis ANU ALLAS
KIRJASTAMISE SPETSIALIST

Linnakeskuse dünaamika hajub, kui sealt puuduvad kultuuriasutused.

tamisel oma jõud ühendada. Pikapeale õnnestus veenda ka poliitiliste otsuste tegijaid. Kui Espoo linn ostis pankrotistunud trükikojade (Weilini & Göös) hooned, oli tee muuseumile avatud.

FOTO STANISLAV STEPASKO

Niguliste kiriku pealtar (detail). Hermen Rode töökoja, 1478–1481. EKM

Jõuluvana Nigulistest

Lübecki meistri Hermen Rode töökojas aastatel 1478–1481 valminud Tallinna Niguliste kiriku pealtaril näeme poolavatud asendis kaheksat stseeni Püha Nikolause elust. Neist esimesel on kujutatud kõige tuntumat Nikolause heategu – kaasavara jagamist vaese mehe tütardele. Legend jutustab meile Nikolause naabrist, kellel oli kolm kaunist tütar. Vaesel mehel ei olnud raha oma tütardele kaasavara andmiseks ning neid oleks pidanud minema teenima lõbumajja. Mehe murest kuulnud Nikolaus viskas kolmel järjestikusel ööl naabri majja kolm kangast mässitud kullakera ning päästis sellega neid kurvast saatusest.

4. sajandi Myra piiskop Nikolaus on kristliku kultuuriruumi üks armastatumaid pühakuid ning lood tema ime- tegudest levisid sajandite vältel. Püha Nikolaus aitas ja päästis abivajajaid ja hädasolijaid, kaitses meremehi, kaupmehi, rändajaid, noori neide, käsitöölisi,

õpetlasi. Legend kolmest neist kinnistas Püha Nikolause heategija ja kingituste jagajana ning kolmest kullakerast kujunes üks tema peamisi sümboleid. Püha Nikolaus on ka laste kaitsepühak ning 6. detsember, talvine nigulapäev, kujunes juba keskajal laste pühaks, mil üksteisele jagati maiustusi ning väikesi kingitusi. Hilisemate sajandite vältel muutus Nikolaus, Santa Claus, meile kõigile tuntud ja armastatud jõuluvana ning tema heategudest sai alguse kingituste jagamise traditsioon jõululaupäeval, kuid tänaseni on paljudes maades jõuluaegseks kingituste jagamise päevaks nigulapäev.

Stseen Niguliste pealtaril jutustab meile aga esimese jõuluvana, Püha Nikolause kõige esimesest kingijagamisest.

MERIKE KOPPEL
NIGULISTE MUUSEUMI KURAATOR

tuli punktis

FOTO STANISLAV STEPASKO

Jüri Arrak. Võitlus lohega. 1967. Õli. EKM

Läbi Jüri Arraku pikkade loomingu-aastate rändab üksainus äratuntav kujund – üsna lapik, haralise peaga tegelane, taigane, nagu on seda nimetanud Kädi Talvoja Jüri Arraku Kumus avatud näituse “Tagasivaatav mees” kataloogitekstis. See tegelane on pärit juba päris varasest Arraku loomingust, omamoodi firmamärgiks kujunes ta aga 1970. aastate keskpaigaks. Taigamees võtab Arraku loomingus erinevaid rolle, olles vähem või rohkem seotud kunstniku enda ahistuste ja pingetega, ajuti üldinimlike murede ja hädade, ajuti rahvusliku ängi ja masendusega. Tema kaudu kinnistus Arrak 1970. ja 1980. aastate kunstipubliku teadvusse. 1990. aastatel hakkas kuulsat ja pahelist sarvilist välja tõrjuma Arraku kristlike tööde uus imagoloogia, kuid kunstiajaloo suures katlas keerleb Arrak endiselt koos oma taigameestega ja see on kujunenud klišeeks.

Kunstiajalooõpetus põhineb suures osas klišeedel ja seda mitte sugugi ainult negatiivses tähenduses. Tohutut hulka materjali struktureerides, pidepunkte otsides, pakkides ja lahterdades tekivad klišeed iseenesest. Mida sügavam professionaalsus, seda vähem standardsust, mida vähem haridust, seda rohkem ikoonilisust. Vaadakes vaid viimasel ajal eesti turule paisatud kunstiajaloo kiirõpikuid – kui sinna oleks mahutatud Arrak, siis kindlasti oma sarvilise tegelasega.

Samasugused “ikooniohvrid” on enamik kunstiajaloo tuntuks saanud kunstnikke. Ikka valitakse nende loomingust mõni töö, mis siis nendega kui truu kutsikas kõikides käsitlustes kaasas käib. Omamoodi on see paratamatu, mõned tööd on olulisemad kui teised ning kunstiajaloolise hariduse esimene etapp läbib paratamatult “ikoonilisuse” staadiumi. Iseasi, kas sinna peab alati pidama jääma. Nii teame Kazimir Malevitši “Musta ruutu” ja suprematistlikku perioodi, aga enamikule on võoras mõte, et 1933. aastal üritas kunstnik üsna akadeemilises laadis maalida töölisnaise portreed ning et vene ikoonimaal on mõjutanud tema suprematismijärgseid kompositsioone. Samamoodi on Georges Braque kinnistunud meie teadmisesse vaid oma kubistliku perioodi töödega; unustatud on fakt, et Braque oli üks neist, kes 1940. ja 1950. aastatel oma tundlike maaliliste natüürmortide ja interjööridega ka-

Taignamehed ja must ruut

noniseeris lõplikult Pariisi koolkonna formalismi. Ja ei mingit Picasso rasket hingust kuklal ...

Selliseid näiteid võib tuua väga palju, eeskätt 20. sajandi alguse kunstist, mille modernistlik ajalookirjutus on ammu kanoniseerinud. Sellest kanoniseerimisest pole pääsenud ka Eesti kunst ja nagu öeldud – suurtes mahtudes on see paratamatu. Kunstiajalugu kui distsipliin ei ela aga suurtest mahtudest ja pigem üritab neid unustada, et pidevalt luua kaasaja kontekstis kaasa rääkivaid ajalookirjeldusi. Nii ühelt poolt purustatakse müüte, teiselt poolt aga täiendatakse ja seega paisutatakse neid ka uurimise käigus.

Üks tüüpiline legend kohalikus kunstiajaloo osas rühmitus ANK '64, millesse ka Arrak kuulus. ANKi, mis 1964. aastal ametlikult registreeriti kui Eesti Riikliku Kunstiinstituudi üliõpilaste teaduslik ühendus, kuulusid mitmed järgmistest aastakümnetest olulisemad kunstnikud. Ometi ei või nende hilisema laadi põhjal kuidagi aimata omaaegseid ühiseid stiililisi ideale. Rühmituse muutis tähenduslikuks kõrvaleastumine eesti kunsti ametlikust pealiinist, eksperimenterimine seni mittelubatud ideede ja vormidega. Samuti korraldati loenguid modernismi ajaloost, selle informatsiooni põhjal, mida tol ajal oli võimalik hankida. Laiemale kunstipublikule sai ANK aga tuntuks alles oma Sakus avatud näitusega 1973. aastal, mil rühmitus ise enam ei eksisteerinud. Näitus kinnitas puhta loomingu- lise kogemuse võimalikkust Nõukogude Eesti tingimustes ning kuigi emal ametlikest kunstisaalidest, oli see ikkagi Kunstnike Liidu väljapanek ning seega ametlikult sanktsioneeritud. Kunstnikud olid saavutanud järjekordse võidu ametliku näitusepoliitika laiendamisel ning ühtlasi selliste hindamiskriteeriumide nagu ilu, tundelisus, emotsionaalne omaruum aktsepteerimise. Kum- mastumine, äraolek, ajatu ilu muutusid kunstiteose loomulikuks osaks. Etteku- jutus ANKi esteetikast on seega kujune- nud hiljem ning konkreetsete kunstni- ke väga erineva loomingu põhjal (Tõnis Vint, Aili Vint, Jüri Arrak, Malle Leis, Kristiina Kaasik), mida ühendab siiski üks joon – neil kõigil on oma panus sel- les, et kujunes lõplikult välja sõjajärgne formaalne ilul baseeruv eesti maalikool, meie pealiin.

Seega seisame äärmiselt huvitava kunstiteoreetilise küsimuse ees – ANKi tegevus, mis on osa meie avangardkultu- rist, kujundab mõned aastad hiljem väl- ja osa meie pealiinist. Kas tõesti aktsep- teeris Nõukogude ideoloogia sõjajärgset avangardi kui pealiini (nagu see juhtus näiteks Jugoslaavias)? Muidugi on jabur nii arvata, kuid küsimus arenguteedest jääb. Just selliste küsimuste pärast meie pealtnäha nii lühikeses ja selges kunsti- ajaloo osas äärmiselt oluline korraldada näitusi nagu “Tagasivaatav mees”.

Näitus nihutab päris kindlasti pai- gast mitmeid klišeised Arraku loomingu kohta, meie ees avaneb uute vormide ja materjalidega eksperimenteeriv noor kunstnik, kes ahnelt sukeldub nii sürealismi poolt pakutud alateadvuse lõpmatutesse salakäikudesse kui ka tun- neb rõõmu kanoniseeritud maalipetu- se rikkumises, äravisatud metallesmete kleepimisest, äravisatud löuendile, eri stiili- de kokkuseamisest. Mõned aastad pä- rast kooli lõpetamist maalib ta esimesed pinnalised tegelased, taustaks popkuns- ti jõuline sekkumine sõjajärgsesse mo- dernismi Läänes ja ka Eestis. Mõlemad etapid osutuvad edaspides loomingu oluliseks – mälestus sürealistlikust pe- riodist ei kao ka hiljem ning pinnali- sus taotlus hakkab nõrgenema alles 1990. aastatel. Selle näitusega positsio- neerib Arrak ennast kindlasti meie lähi- kunstiajaloo ümber, öieti on see, mis seni oli teada spetsialistidele, nüüd ka avalikkuse ette toodud. Tema loomingu algusperiood muutub meie kunsti- ajaloo üha tähenduslikumaks.

Teisalt on “Tagasivaatav mees” olu- liseks materjaliks kogu ANK '64 feno- meni ülevaatamisel. Ettekujutus ANKist kui alternatiivrühmitusest pole ju eri- ti veenev, eriti vaadates anklaste 1970. aastate teise poole loomingut, mis sul- andub liiga hästi meie pealiini elevandil- luutorni. Pärast käesolevat näitust on põhjust taas arutada rühmituse tegevu- se ajal loodud loomingu alternatiivsuse ning laiemaalt eesti kunsti sõjajärg- se avangardi olemasolu üle. Olgu see üleskutse ka teistele anklastele – mitte varjata oma esimesi jonnistusi, akvarel- le ja guašše, sest teatavasti kirjutatakse kunstiajalugu pidevalt uuesti.

SIRJE HELME
KUMU KUNSTIMUSEUMI DIREKTOR

Kirjastusuudiseid

KUJUNDUS PEETER LAURITS

Vene valitsejad

Vene valitsejate portreed Eesti muuseumide kogudest

Kadrioru kunstimuuseumis 27. maini avatud näitusega kaasnev raamat sisaldab ülevaadet Vene valitseja- portreedest Eesti muuseumide kogudes, rohkesti reproduktioone ning põhjalikku kataloogi. Samuti vaadeldakse Vene valitsejate külaskäike Eestimaale, valitsejaportreede eksponeerimist Ermitaažis ning Christina Robertsoni teoseid Talvepalees ja nende kopeerimist.

Koostajad Mai Levin, Aleksandra Murre
Kujundaja Peeter Laurits
Eesti, vene ja inglise keeles
280 lk

KUJUNDUS MARI KALJASTE

Eros ja Surm

Félicien Ropsi looming

Kumukunstimuuseumis 18. veebruarini avatud näituse kataloog sisaldab ülevaadet Félicien Ropsi elust ja loomingust ning hulgalt reproduktioone koos selgitustega, samuti näituse nimestikku. Ühe tuntuma Belgjast pärit kunstiku- na kujunes Rops oma ajastu, 19. sajandi ebatavaliselt avameelseks kroonikaks ja kriitikuks.

Tekst Véronique Carpiaux
Toimetaja Tiina Abel
Kujundaja Mari Kaljaste
Eesti keeles, resümee inglise keeles
144 lk

KUJUNDUS JAAK PEEP (TANK)

Inimene ja aeg

Päevaraamat

Märkmik-kalendis on reprodut- seeritud Eesti Kunstimuuseumi kogusse kuuluvad baltisaksa ja eesti kunstiteosed, mis kujutavad inimest ning kajastavad inimese kaalumõnd ajaloperioodi, annavad ilme ülevaate ajastute, väärtushinnangute ja kangelaste muutumisest. Varase- im töö pärineb 1820. aastatest ning

viimane 2003. aastast.

Kalender eesti, inglise, saksa, soome ja vene keeles; an- notatsioonid eesti ja inglise keeles

Kujundus Jaak Peep (Tank)
Kaanel: Toomas Volkmann. Elsa tiigerliiliaga. 1994. EKM

Enamik kunstiajaloo tuntuks saanud kunstnikke on “ikooniohvrid”.

Neeme Külm.
Betooni valatud lehm. 2005–2006.
Betoon. EKM

BETOONI VALATUD LEHM

Neeme Külm on andekaimaid ja tegusamaid uue generatsiooni skulptoreid Eestis. Ta on viimastel näitustel (Hobusepea galeriis 2004. ja Draakoni galeriis 2006. aastal) eksponeerinud peamiselt videoskulptuure, millest säilib reeglina vaid dokumentatsioon. 2005. aastal tellis Kumu kunstimuuseum Neeme Külmilt teose muuseumi avanäitusele, jättes kõik töö parameetrid kunstniku otsustada.

“Betooni valatud lehm” on valminud Eestis ainulaadsel moel, autori idee pikaajalisel materialiseerumisel üle kolme kuu kestnud protsessis. Tulemusena võis Kumu suures näitusesaalis näha kuue tonni raskust ratastel betoonkolossi, mis väidetavalt sisaldab lehma. Vaatajate usaldusele rajatud skulptuuri on aga pakendatud ka mitmeid elutähtsaid eetika- ja moraaliprobleeme, esmasena muidugi meie, inimeste suhe nendega, kelle erinevatest elunditest saab teha midagi inimesele vajalikku.

Olen mänguajade kaupluses märganud, et lelude hulgas polegi naljat lehma, nagu ega lambaid. Nad jäid vist maha kuhugi sõjajärgsesse aastakümnesse, siis ehk tehtigi maalastele viimased vestetud mänguloomad. Tänapäevaste isiksustatud mänguloomad on kassid-koerad, karud, oravad ja rebased või eksootilised elevandid ja kaelkirjakud. Samas on igapäevaste lugendud päevalehest artikleid Eestis üha enam kasvatatavatest lihavestest. Juurde lisatud värvifotodelt vaatab vastu erakordselt armas, vabapidamisel kasvanud looma ergas nägu ja samas võib lugeda tervet rida lihatoitude retsepte, kinnitusi, et sisefilee on parim ... Enamasti ei mõeldaks pikalt üksikasjade ega selle üle, kuidas saab elusloomast biifsteek.

Neeme Külm on läbinud oma teose valmimise eel euroseaduste keerulise tee. Seadus ei luba tapamajal nakkusohu tõttu müüa veist koos pea ja nahaga, kuid erafarmides pole sellise loomakeha kättesaamisega probleemi. Samas on kõikjal Euroopas aktsepteeritud etniliste gruppide traditsioonilised nõudmised loomade tapmisel, mis näevad ette aeglast piinarikast surmamist. Tegelikult keelavad seadused ka lihakeha toomise näiteks betoonitsehhi. Kuidas täpselt Neeme Külmil skulptuur Betoonprojekti Rakvere tsehhis pärast keerukaid läbirääkimisi ikkagi teostati (teose sponsoriks oli E-Betoonelement), selgub aastal 2007. Teose valmimise protsess on dokumenteeritud videos ja fotodel, kuid autor ei luba skulptuuri demütoloogiseerida enne aasta möödumist Kumu valimisest.

Lähitulevikus paikneb Neeme Külmil betoonskulptuur Eesti sajandi chitise, Kumu siseõues. Betoon nüüdisaegse chitismaterjalina on Kumu puhul erilisel tähenduslik. Kumu suletud kindluseaolises siseõues viibides võivad meenuda legendid tsivilisatsiooni varasematest perioodidest, mil eriti oluliste hoonete müüritisse suleti igaveseks elav olend. 1970. aastate algul näidati ka Eestis Sergei Paradžanovi filmi “Surami kindluse legend”, kus režissöör oli loonud mõjuva stseeni teadjanaisest, kes kuulab läbi kiviseina kindlusemüüri suletud nooruki südamelööke. Ent juba üle poole aasta kummitab Kumu Neeme Külmil skulptuuriga seotud märksa lõbusam legend. Ekskursioonigruppe maja suurima liftiga üles viies ei jäta giidid mainimata, et sügavad jäljed lifti põrandale tekitas avanäitusele veetud lehm.

JUTA KIVIMÄE
EKM-I SKULPTUURIKOGU KURAATOR

Kogude uudised

KIRJANDUSKLASSIKUTE PORTREED TAAS KODUMAAL

5. oktoobril avati Kumu trepigaleriis väljapanek August Weizenbergi loodud nelja eesti kirjandusklassiku portreebüstist. Valgest marmorist Ferdinand Johann Wiedemanni, Friedrich Reinhold Kreutzwaldi, Anna Haava ja Lydia Koidula portreed on loodud aastatel 1880–1893 ning ostetud või kunstniku poolt Soome Kirjanduse Seltsile kingitud enam kui 120 aastat tagasi. Soome seltsi sõbralikul otsusel eksponeeritakse neid teoseid nüüd pikaajaliselt Kumu kunstimuuseumis.

Weizenberg raius teosed marmorise kodumaast eemal, Roomas ja Peterburis, ent modelleeris need (v.a Koidula) oma lühikestel viisitidel Eestisse. Koik neli portreed on kuulunud pikka aega Soome Kirjanduse Seltsile. Weizenberg oli esimene eesti kunstnik, kes lõi Soomes sidemeid ning esines oma teostega Helsingis. Neljast eesti kirjandusklassiku portreebüstist korraldas Soome Kirjanduse Selts 1893. aasta hilisügisel näituse, mida Kaarle Krohn tutvustas ajakirjas “Suomen Kuvalhti. Näyte”. Lisaks viimasele oli Weizenberg kirjavahetuses ka Johan Reinhold Aspelini ning Hjalmar Voldemar Basilieriga ning tundis mitmeid soome kunstnikke ja kultuuritegelasi. 1899. aastal külastas ta ka isiklikult Soomet ning vaimustus põhjamaisest loodusest ja soome kunstist.

Ferdinand Johann Wiedemanni ja Friedrich Reinhold Kreutzwaldi portreebüstid on Weizenbergi loomingus silmapaistvad. Ta portreteeris mõlemat juba väga hilistes eluaastates rahvuslikku suurkuju tõenäoliselt 1880. aastal kodumaal viibides. Mõlemad büstid on loodud klassitsistlikus laadis, ent kui Kreutzwaldi puhul on tema näojooni õilistatud ja ealisi iseärasusi tasandatud, siis Wiedemanni portree on Weizenbergi loomingus lausa erandlik oma naturiläheduses. Mõlemad portreed saatis autor 1881. aastal Helsingisse kunstinäitusele. Skulptuurid jäidki Helsingisse, kus Soome Kirjanduse Selts need 1883. aastal ära ostis.

Lydia Koidula surma-aastapäevaks 1889. aastal valminud portree modelleeris Weizenberg oma viimasel Rooma-aastal Jakob Hurda ja teiste Eesti haritlaste saadetud fotode järgi Peterburi eestlaste soovil. Büst kingiti Vanemuise seltsile, kuid hävis Tartu pommitamisel 1944. aastal. Soome Kirjanduse Seltsile kuuluv korduseksemplar valmis 1893 ja see erakordselt peenelt teostatud, lehtkullaga panustatud portree oligi algselt mõeldud kingituseks soomlastele. See teos lähetati autori poolt Soome Kirjanduse Seltsile koos Anna Haava portreega, mida Weizenberg soovis seltsile müüa, et toetada sanatooriumiravi vajavat poetessi. Anna Haava isik ja tema looming oli skulptorilt sügavalt puudutanud. Ise neil aastail kroonilises rahapuuduses olles soovis ta, et teose ostusumma saadetakse luuletajale, mida ka tehti.

JUTA KIVIMÄE
EKM-I SKULPTUURIKOGU KURAATOR

FOTOD STANISLAV STEPŠKO

August Weizenberg.
F. J. Wiedemanni portree. 1880. Marmor.
Soome Kirjanduse Seltsi deposit

August Weizenberg.
Anna Haava portree. 1891. Marmor.
Soome Kirjanduse Seltsi deposit

August Weizenberg.
F. J. Wiedemanni portree. 1880. Marmor.
Soome Kirjanduse Seltsi deposit

kalender

JAANUAR –
MÄRTS 2007

KUMU KUNSTIMUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Eesti kunsti klassika 18. sajandi algusest II maailmasõja lõpuni Varamu

Liikudes ühelt teemalt teisele, avanevad eesti kunsti loo taustal ka kogu Euroopaale iseloomulikud kultuuriprotsessid.
Kuni 19.01.2008

Modernismiaja klassikud. Andrus Johani ja Kaarel Liimand
Kunstikoolist Pallas võrsunud Andrus Johani ja Kaarel Liimandi looming vahendab tundlikult ja värvikalt argilise draamat, koomikat ja idüllit.
Kuni 27.05.2007

Eesti kunst II maailmasõja lõpust taasiseseisvumiseni Rasked valikud

Selle perioodi kunst kajastab Nõukogude aega iseloomustavaid suuri murranguid, teeb kokkuvõtteid, väljendab poolehoidu või hukkamõistu.
Kuni 19.01.2008

Teine kunst

Näitus on pühendatud Nõukogude perioodi avangardkunst klassikale ning keskendub Ülo Soosteri, Tõnis Vindi, Kaljo Põllu, Leonhard Lapini, Raul Meele ja Jüri Okase loomingule.
Kuni 31.12.2006

Kaheksakümnendad sulgudes

1980. aastate eesti kunsti essentsiks on oma mütoloogete ja rahvusliku kangelasmuüdi esitamine. Kunst täitis selle kaudu oma sotsiaalset funktsiooni, väljendades ajastu hoiakuid ja mentaalsust, mis järgnevale kümnendile olid juba võõrad.
19.01–26.08.2007

Jüri Arraku varane looming. 1960. aastad

Näitus keskendub kunstniku varasele loominguperioodile 1960.–1970. aastatel, mis

olid Arraku kunstis kõige mitmekesisemad, otsivamad ja mängulisemad.
Kuni 18.03.2007

Priit Pära joonistused
29.03–21.10.2007

NÄITUS KAASAEGSE KUNSTI GALERII Kogutud kriisid. Eesti kunst 1990. aastatel

Näitus esitab tagasivaate möödunud kümnendi kunstile valikuga 1990. aastate võtmetest. Kriisi mõiste on üheks võimalikuks traageliidiks, mis sobib selle mitmel viisil murrangulise perioodi iseloomustajaks.
Kuni 15.04.2007

Mark Raidpere “5 teost”
Hansapanga kunstipremia 2005.
Kuni 4.02.2007

SUUR SAAL

Eros ja Surm. Félicien Ropsi looming

Ühe tuntuma Belgia kunstniku visionäärsed teosed on kujunenud oma ajastu, 19. sajandi sümboliks.
Kuni 18.02.2007

Jaan Toomik
8.03–20.05.2007

EKSKURSION

Eesti kunsti püsiväljapanek (18. saj – 1991) Félicien Rops Kogutud kriisid Kõik Kumu näitused

Info ja tellimine E–R 12.00–15.00
Tel 602 6126, e-post: kumu@ekm.ee

NB! Juhitud ekskursioonid toimuvad ainult ettetellimisel vähemalt 5 tööpäeva varem. Seoses suure külastatavusega palume ekskursioonid tellida võimalikult vara.

Weizenbergi 34 / Valge 1, 10127 Tallinn
Tel 602 6001
e-post: muuseum@ekm.ee
Avatud
K–P 11–18

ADAMSON-ERICU MUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Adamson-Eric (1902–1968) on üks mitmekülgsemaid loovisiksusi 20. sajandi eesti kunstis. Eelkõige virtuoosliku maalijana tunnustatud kunstnik töötas ka peaaegu kõigil tarbekunstialadel. Muuseumi püsikeskpaigast on väljapanek Adamson-Ericu loomingust (maal, keraamika, portselanimaal, nahkehistöö, metallvormid, ehted, dekoratiivplaadid, tekstiilid ja mööbel).

EKSKURSION

Adamson-Eric – ühe looja mitmekülgsus Märka värvi völu

ÄRA LASE MÖÖDA:

Ekskursioonide sari “Eesti kunst Kumus”

Vaikelu ja žanrimaal Düsseldorf Kunstiakadeemia Pallaseni

L 13.01 kell 13.00 (eesti keeles) ja 15.00 (vene keeles)
P 14.01 kell 13.00 (eesti keeles) ja 16.00 (vene keeles)

Skulptuurid

L 10.02 kell 13.00 (eesti keeles) ja 15.00 (vene keeles)
P 11.02 kell 13.00 (eesti keeles) ja 16.00 (vene keeles)

Wiiralt ja eesti graafika

L 10.03 kell 13.00 (eesti keeles) ja 15.00 (vene keeles)
P 11.03 kell 13.00 (eesti keeles) ja 16.00 (vene keeles)

Sotsialistlik realism ja realistlik modernism

L 14.04 kell 13.00 (eesti keeles) ja 15.00 (vene keeles)
P 15.04 kell 13.00 (eesti keeles) ja 16.00 (vene keeles)

Kunstinähtused ja -liikumised 1970.–1980. aastatel

L 12.05 kell 13.00 (eesti keeles) ja 15.00 (vene keeles)
P 13.05 kell 13.00 (eesti keeles) ja 16.00 (vene keeles)

Üks ekskursioon kestab u. 1,5 tundi. Pilet 50.- (sisaldab sissepääsu näitusesaali ja ekskursiooni) Piletilevi müügipunktides ja tund enne algust kohapeal. Piletite arv on piiratud.

Info E–R 12.00–15.00 tel 602 6126

Tiit Pääsuke. Poiss viiuliga. 1980. Oli. EKM

Ekskursioon “Félicien Rops Kumus”

Suures saalis näitusel “Eros ja Surm” algusega kell 13.00

L 13. jaanuar
P 14. jaanuar

L 03. veebruar
P 04. veebruar (vene keeles)

L 20. jaanuar
P 21. jaanuar (vene keeles)

L 10. veebruar
P 11. veebruar

L 27. jaanuar
P 28. jaanuar

Ekskursioon kestab u. 1 tund. Pilet (sisaldab sissepääsu näitusesaali ja ekskursiooni) Piletilevi müügipunktides 30.-, tund enne algust kohapeal 50.-. Piletite arv on piiratud.

Info E–R 12.00–15.00
tel 602 6126

Félicien Ropsi kohta pikemalt vt lk 12–13.

Félicien Rops. Ohverdus. 1882. F. Ropsi muuseum, Namur

Mark Raidpere "5 teost"

Hansapanga kunstipreemia näitus

Mark Raidpere ilmus kunstimaailma silmapiirile üheksakümnenda te keskpaigas ambitsioonika elustiili- ja moefotograafina, kuid on 2001. aastast keskendunud põhiliselt videole. Tema esimene video "Isa" oli avamänguks oma lähedaste uurimuslike portreede seeriale, mille võttis kokku Veneetsia biennaali isiknäitus "Isolaator". Praegusel näitusel on sellest paketi ainsana eksponeeritud "Shifting Focus" (2005), autoportree emaga. Kunstnik on teravalt teadlik kaamera sotsiaalsetest funktsioonidest pihtimuslike stseenide orkestreerimisel – tekivad paralleelid *reality-TV* formaadiga, mida ta mitmetes oma videotöös vastukarva paitab. Kaamera toimib maskina, mis kaitseb autorit liigagi isikliku materjali psüühilise koorma eest, samas on selle kohalolus alati ootust ja valmisolekut, et juhtuda võiks midagi pöördumatult olulist.

Käesoleva näituse materjal tuleb nii vaatamisrežiimi kui ka autori intentsiooni silmas pidades kaheks jagada. Esimeses ruumis skriinitakse 40-minutilise kunstnikudokki "Viis valvurit" (2006), mis on sündinud Riias Arsenalsi ja Läti kunstimuseumi saalitädide intervjuudest. Teises ruumis domineerib "Shifting Focus". Sellele sekundeerib üks videoluup, alles näituse ettevalmistamise ajal perekonnaarhiivist leitud "õnneliku lapsepõlve" fragment materjalist, mille kunstniku isa on üles võtnud 1976. aastal. Ruumi teise telje moodustavad Riia geibaaris filmitud video tantsivast poisist ("Andrey/Andris", 2006), kes mõjub siin paratamatult kunstniku *alter ego*'na, ning "Suvi 2006" (2001), polaroidfoto vaatega Lasnamäe maja akendele. Mark Raidpere on laastanud napi, katkendliku jututuse identiteedist ja enesetunnetusest.

HANNO SOANS
KUMU KURAATOR

Mark Raidpere näitus "5 teost" Kumu kunstimuseumis 4. veebruarini 2007

Mark Raidpere. Andrey/Andris. 2006. Video

NÄITUS

Herman Talvik 100

Näitusel eksponeeritakse Herman Talviku visionäärseid ja isikupäraseid religioosset tunnetust vahendavaid teoseid – maale, monotüüpiid, graafikat. Mitmed tööd on jõudnud Eestisse hiljuti pärandina Rootsi, kus kunstnik alates 1944. aastast elas ja töötas.
Kuni 11.03.2007

Ann Audova. Sarjast "Eesti esimesi naiskunstnikke"

Ann Audova erilisel loomingul on seni üllatavalt vähe esile tõstetud. Tema natüürmordid, lillemaalid, portreed ja figuraalsed kompositsioonid esindavad kõrget maalikultuuri ning neil on aegumatu ja lihtne sõnum. Eri kogudest pärit teosed on sellises mahus Tallinnas esitletud esimest korda.
17.03–10.07.2007

Ekskursioonide tellimine tel 644 5838.

Lühike jalg 3, 10130 Tallinn
Tel 644 5838, kassa tel 644 5835
e-post: adamson-eric@ekm.ee
Avatud K–P 11–18

KADRORU KUNSTIMUSEUM

KADRORU LOSS

PÜSIVÄLJAPANEK

16.–20. sajandi maalikunst (Madalmaade, saksa, itaalia, vene meistrid). 18.–20. sajandi Lääne-Euroopa ja vene tarbekunst ning skulptuur.

NÄITUS

Vene valitsejad

Näitusel on väljas Eesti muuseumide kogudest pärinevad Vene keisrite ja keisrinnade ning nende perekonnaliikmete portreed, sealhulgas ka Eesti alade valitsejad Peeter I-st kuni Nikolai II-ni. Esindatud on eri žanrid ja formaadid – suurtest paraadportreedest miniatuurideni, tuntud kunstnike unikaalsetest teostest tundmatute meistrite humoorikalt küündimatute kooptiideni, marmorskulptuuridest portselanmedaljonini.
Kuni 27.05.2007

LAUPÄEVAKADEEMIA

6.01 kell 15.00 Helena Risthein. Suursugused kunstikogud
3.02 kell 15.00 Ene Lamp, Leila Tamm. Kostüümid ja lehvikud
3.03 kell 15.00 Leho Lõhmus, Aleksandra Murru. Mundrid ja ordenid
Osalemine muuseumipiletiga.

LINNARAHVA EKSKURSIONID

Jüri Kuuskemaa räägib näitusel "Vene valitsejad" keisritest ja keisrinnadest, kes Venemaad valitsesid ja ka Eestimaad külastasid. Iga kuu esimesel ja kolmandal reedel.
5.01 kell 16.00 eesti keeles
19.01 kell 16.00 vene keeles
2.02 kell 16.00 eesti keeles
16.02 kell 16.00 vene keeles
2.03 kell 16.00 eesti keeles
16.03 kell 16.00 vene keeles
Osalemine muuseumipiletiga.

Ekskursioonide tellimine tel 606 6400.

KONTSERT

13.01 kell 18.00 Eesti Interpreetide Liit

27.01 kell 18.00 Eesti Interpreetide Liit

28.01 kell 18.00 Tallinna Muusikakeskkool

3.02 kell 18.00 Tallinna Muusikakeskkool

4.02 kell 17.00 Hortus Musicus. Barokkmuusika festival 2007. Erez Ofer (viulid, lisrael), kavas Bach. Soolosonaadid ja partiid viiulile.
Pilet 120.-/80.-

10.02 kell 18.00 Eesti Interpreetide Liit

11.02 kell 18.00 Tallinna Muusikakeskkool

17.02 kell 18.00 Eesti Interpreetide Liit

25.02 kell 17.00 Hortus Musicus. Suur Muusikaakadeemia III – Andres Mustonen (viulid), Ivo Sillamaa (klavessiin, Mozarti-aegne haamerklaver, klaver), kavas Bach ja Mozarti sonaadid, Pärt. Pilet 120.-/80.-

11.03 kell 18.00 Tallinna Muusikakeskkool

17.03 kell 18.00 Tallinna Muusikakeskkool

18.03 kell 17.00 Hortus Musicus. Solist – see kõlab uhkelt – virtuoosse musitseerimise algusaegadest. Kavas Giovanni Gabrieli ja Giuseppe Guami kantsoonid, Claudio Monteverdi aariad ja madrigalid, Giovanni Battista Fontana säravad sonaadid ja Gasparo Zanetti sütitavad tantsusiidid 16.–17. sajandi Veneetsias. Pilet 120.-/80.-

Weizenbergi 37, 10127 Tallinn
Tel 606 6400
e-post: kadriorg@ekm.ee
Avatud
K–P 10–17

MIKKELI MUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Johannes Mikkel kollektsoon. 16.–20. sajandi Lääne-Euroopa, vene ja hiina kunst.

NÄITUS

Vene valitsejad

Kuni 27.05.2007

ÜRITUS

Vestlusi vene kultuuriloost

Igal laupäeval ja pühapäeval on võimalik näha Jüri Lotmani loengute "Vestlusi vene kultuuriloost" salvestusi. Vene keeles, eestikeelsete subtiitritega. Seansside algus kell 12.00 ja 14.00 (ettevalmistamisel toimuvad seansid ka kell 10.00 ja 16.00). Sisepääs muuseumipiletiga.

Ekskursioonide tellimine tel 606 6400.

Weizenbergi 28, 10127 Tallinn
Tel 606 6400
e-post: mikkel@ekm.ee
Avatud
K–P 10–17

NIGULISTE MUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Kirikukunst 13.–18. sajandist: Hermen Rode töökojas valmistatud pealtar (1478–1481), Bernt Notke maali "Surmatants" unikaalne fragment (15. saj lõpp) jpm. Hõbedakambris gildide, tsunftide, Mustpeade vennaskonna ja kiriku hõbevara.

Ekskursioonide tellimine tel 631 4330.

9.03.2007 kell 18.00 Tallinna märtsipommitamise mälestusüritus

KONTSERT

2.–7.01 Iga päev kell 16.00 "Aastavahetus oreliga". Sisepääs muuseumipiletiga.

Alates veebruarist orelipooltund iga L ja P kell 16.00. Sisepääs muuseumipiletiga.

12.01 kell 19.00 Eesti Kontsert
Vokaalkvartett Lyra (Venemaa)

26.01 kell 19.00 Eesti Kontsert
Kuninglik kvintett

30.01 kell 19.00 Eesti Kontsert
W. Baumratz (Saksamaa, orel)

31.10 kell 19.00 Eesti Filharmoonia
Kammerkoor

2.02 kell 19.00 Eesti Kontsert
Barokkfestival
Antoniuse kabelis

6.02 kell 19.00 Eesti Kontsert
Hortus Musicus

7.02 kell 19.00 Eesti Kontsert
The Clerk's Group (Inglismaa)

9.02 kell 19.00 Eesti Kontsert
Kreeka Kloostri kantoorite koor

10.02 kell 19.00 Eesti Filharmoonia
Kammerkoor

16.02 kell 19.00 Eesti Kontsert
A.-P. Lattik (orel)

2.03 kell 19.00 Eesti Kontsert
E. Raik, S. Metsar, T. Jõesaar
Antoniuse kabelis

23.03 kell 19.00 Tallinna Filharmoonia
Diplomaatilised noodid: Kreeka

30.03 kell 19.00 Eesti Kontsert
U. Krigul, A. Ots

Lisainfo kontsertide kohta www.concert.ee
(Eesti Kontsert), www.epcc.ee
(Eesti Filharmoonia Kammerkoor) ja
www.filharmoonia.ee (Tallinna Filharmoonia).

Niguliste 3, 10146 Tallinn
Tel 631 4330
e-post: niguliste@ekm.ee
Avatud K–L 10–17, P 13–17

KRISTJAN RAUA MAJAMUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Ülevaade Kristjan Raua loomingu ning kunstniku eluteed kajastavad fotod ja dokumendid. Elutuba ja ateljee on taastatud omaaegsel kujul.

NÄITUS

Peeter Ulas.

Maa ja taeva vahel. Sarjast "Kahekõne Kristjan Rauaga"

Ühe eesti tuntuma vanema põlvkonna graafiku jõuline ja müstilise meeleoluga looming on lähedane K. Raua mõttelaadile. Näitusel on väljas peamiselt sel suvel Saaremaal valminud söe- ja pliatsijoonistused.
Kuni 17.02.2007

Kärt Summatavet. Ehete laul. Sarjast "Kahekõne Kristjan Rauaga"

Kärt Summatavet on järjekindlalt lähtunud rahvusliku ehte traditsioonist ja seda edasi arendanud. Sel näitusel esitab ta etnilisel ainekul põhinevaid värvilisi pliatsijoonistusi, 2003. aastal doktoritööna valminud ehteid ja uudisloomingut.
23.02–30.06.2007

Ekskursioonide tellimine tel 670 0023,
53 333 731.

K. Raua 8, 11614 Tallinn
Tel 670 0023
e-post: kristjanraud@ekm.ee
Avatud
N–L 10–17 (kokkuleppel võimalikud kõik ajad)
Üksikkülastajale sisepääs tasuta.

www.ekm.ee

Herman Talvik 100

Tänavu kevadel möödus 100 aastat meie kunstiloos ühe suurima visionääri Herman Talviku (1906–1984) sünnist. Tema sügavalt isiklikule vaimsele elamusele toetuva ekstaatilise-religioosse tunnetusega loomingule kuulub erandlik koht eesti kunsti.

Herman Talviku isikupära ilmnes juba 1930. aastate teisel poolel ja 1940. aastate alguses, mil ta varem viljelnud varjundipeene maastikumaali kõrval hakkas välja kujunema omanäoline nägemuslik-sümbolistlik visuaalne keel. Sellest perioodist pärineb arvukalt söe- ja kriidijoonistusi ning monotüüpiid, kus kunstnik tegeleb müstiliste, reaalset ajast ja ruumist väljuvate teemadega.

1944. aastal siirdus Herman Talvik Rootsi. Seal kujunes temast üks silmapaistvamaid isiksusi väliseesti kunstis, kes ühena vähestest meie pagulaskunstnikest suutis vabakutselisena arvestatavalt osaleda Rootsi kunstielus. Järgnevatel aastakümnetel arenes ta oma teostes üha suurema küpsuse, seemise vabaduse ja vaimse kirgastumise suunas. Herman Talviku nägemusliku loomingu keskpunktis on üldnimilikud ja filosoofilised mõtisklused – elu ja surm, usk, lootus ja lunastus, igavikulisus ning kaduvus. Neile teemadele annab ta kirglikult sugestiivse, tihti ääretult mitmekihilise tähendusväljaga visuaalse tõlgenduse, kasutades selleks meisterlikult kaasaegset kunstikeelt.

Herman Talvik on töötanud väga erinevates graafikatehnikates – linool- ja puulõikes, litos, ofordis, akvatintas, kuivnõelas. Ta on loonud tunduvalt rohkem monotüüpiid ja maale. Tema temperamendi ekstaatilisus tuleb esile nii mustvalge graafika jõulises märgilisuses kui ka monotüüpiate ja maalide palangulises värvilöösas.

Näitusel "Herman Talvik 100" esitletakse kunstniku maale, monotüüpiid ja graafikat nii riiklikest kui ka erakogudest. Suurt osa hiljuti Rootsi Eestisse jõudnud töid eksponeeritakse siin esmakordselt. Herman Talviku suure tähendusmahuga loomingu suhestumiseks pakub muuseum lisaks näitusele ka mitmeid üritusi nii lastele kui täiskasvanuile.

KERSTI KOLL

ADAMSON-ERICU MUUSEUMI KURAATOR

Näitus "Herman Talvik 100" Adamson-Ericu muuseumis 11. märtsini 2007

Herman Talvik. Näitemäng põrgus. 1954. Monotüüpia. EKM

HARIDUSPROGRAMMID EESTI KUNSTIMUUSEUMIS

KUMU HARIDUSKESKUS

NBI UUS LÜHIAJALINE KUNSTI- HARIDUSPROJEKT PALJASTUS

Gümnaasiumiõpetajatele ja -õpilastele nähtu-
sel "Eros ja Sumr. Félicien Ropsi looming"
Kuni 18.02
Kaasneb projektipäev õpetajatele, tööleht
programmi iseseisvaks läbimiseks õpilastele ja
temaatilised ateljeetunnid projektis osalenud
initsiatiivkatele õpetajatele.

JÄTKUB KUMU LUGUDE LEGENDIDE JA MÄNGUDE AASTA LASTEAIALE

VAADATES ÜLES (eesti kunsti klassika)
LUGUSID KUNSTIS
Muuseumitundide sari eesti kunsti klassikutest
1. osa VEENÕID LORELEI JA TEISED
(J. Köler)
2. osa ARMASTUSEST (J. Köler, A. Weizen-
berg ja A. Adamson)
3. osa PEETRI LUBADUS (K. Raud)
Tunde võib tellida ka üksikult.

Algklassidele

ALGUSEST PEALE

Muuseumitundide sari eesti kunsti klassikutest
1. osa PEOD JA PORTREED (baltisaksa
kunstnikud)
2. osa SÜDAMEGA (J. Köler)
3. osa "TALVE"UNI (A. Weizenberg ja
A. Adamson)
4. osa MIKS HOBUNE PEATUS (K. Raud)
Tunde võib tellida ka üksikult.
KAHEKSAKÜMNENDAD SULGUDES
(eesti kunst 1980. aastatel)

Põhikoolile

PRONKSIST TUUL JA MARMORUNENÄOD
(A. Weizenberg ja A. Adamson, 5–6. klassile)
PEATEEL (sissejuhatus eesti kunsti klassikasse,
7–9. klassile)
KAHEKSAKÜMNENDAD SULGUDES (eesti
kunst 1980. aastatel, kogu põhikoolile)
UUE PÕLVKONNA LEGENDID (venekeel-
ne integratsiooniprogramm, 8–9. klassile)

Gümnaasiumile

VÄHE SÜÜA, PALJU KÜLMETADA (K. Mägi)
LIBAKALA (eesti kunst 1945–1991)
MAGISTRAAL (sissejuhatus eesti kunsti
klassikasse)
KAHEKSAKÜMNENDAD SULGUDES (eesti
kunst 1980. aastatel)
DETAILIDE VANDENÕU (sotsrealism,
tööleht iseseisvaks kasutamiseks)
PALJASTUS (tööleht iseseisvaks kasutamiseks)

Programmide toimuvad vaid eelregistreerimisega (v.a iseseisvad). Muuseumitunnid
kestavad 60–90 min. Haridusprogrammide
osalustasu on 30.-. Muuseumitunde saab
tellida nii eesti kui ka vene keeles.

Info ja registreerimine tööpäevadel
tel 602 6074, internetiaadressil www.ekm.ee
või aadressil haridus@ekm.ee (Kätlin Tischler).

ADAMSON-ERICU MUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Muuseumidetektivi

Adamson-Ericu loomingut märguliselt tut-
vustav haridusprogramm esimesele ja teisele
kooliastmele. Õpilastele 20.-
Rääkivad portreed ja täpilsed lilled
Eesti- ja venekeelne töövihikuprogramm
Õpilastele 20.-, eelkoolialistele 15.-

Kohvikumaalid ja tujukad kujundid

Eesti- ja venekeelne töövihikuprogramm
Õpilastele 20.-, eelkoolialistele 15.-

Vajalik esmane kirjutamis- ja lugemisoskus.
Programmide toimuvad aasta ringi.
Aeg kokkuleppel.

NÄITUS

Herman Talvik 100

Müstitised nägemused, kirkad toonid
Muuseumitund lastele ja noortele
Õpilastele 20.-, eelkoolialistele 15.-
Kuni 9.03.2007

Ann Audova. Sarjast "Eesti esimesi naiskunstnikke"

Lilled maailm. Muuseumitund lastele
Koloriit ja portree. Muuseumitund noortele
Õpilastele 20.-, eelkoolialistele 15.-
17.03–29.06.2007

Talvevaheaja kunstistuudio

Kahepäevases kunstilaagris uurime Herman
Talviku värvikaid ja salapäraseid pilte ning
laseme end inspireerida orelimuusikast
Niguliste kirikus. 7–12aastastele
Osalemistasu 150.- (sisaldab kõiki töövahen-
deid ja suupistet)
3.–4.01 kell 11.00–15.00

Uue aasta tervitus

2007. aasta haridusprogrammide tutvustus
õpetajatele, kasvatajatele, kunstipedagoogidele.
15.01.2007. Tasuta

Kõikidele haridusprogrammidele vajalik eel-
registreerimine tel 644 5838 või 644 5835.
Muuseumipedagoog Liisi Lauer
(liisi.lauer@ekm.ee).

KADRIORU KUNSTIMUUSEUM

KADRIORU LOSS

Lossikool

5–11aastastele lastele, eesti või vene keeles
Teemad: Kadrioru loss ja peasaal, Kellad
ja ajamöötmine, Jõuluime, Suursugune
supupuu, Portree – ta vaatab Sind, Noa
laevaminek, Keerukuju, Emadepäev
Osalemistasu 30.-, sarjana (5–8 tundi regist-
reerijatele) 25.- (sisaldab ekskursiooni ja kõiki
töövahendeid)

Põhikoolile

Eesti või vene keeles. Teemad: Suursugune
supupuu, Kull ja kiri, Reveranss, Gofmalter
– menumeister (tundi on võimalik tellida
alates veebruarist)
Osalemistasu 30.-, sarjana (5–8 tundi regist-
reerijatele) 25.- (sisaldab ekskursiooni ja kõiki
töövahendeid)

Gümnaasiumile

Eesti või vene keeles. Teema: Keisri krooni all
Osalemistasu 30.-

INTEGRATSIOONIPROGRAMMID

Lossilapsed

Vene õppekeeleaga koolide algklassidele, eesti
ja vene keeles
Osalemistasu 30.- (sisaldab ekskursiooni ja
kõiki töövahendeid)

Töövihikuprogrammid "Ajaloo ilu" ja "Kunsti stiilid"

Vene õppekeeleaga koolide põhikoolile ja
gümnaasiumile, eesti ja vene keeles
Osalemistasu 30.- (sisaldab ekskursiooni ja
kõiki töövahendeid)

LASTEHOVMIK

5–11aastastele lastele, eesti keeles (iga kuu 1.
laupäeval) ja vene keeles (iga kuu 2. laupäeval)
kell 11.00

Osalemistasu 40.-

Teemad: Suursugune supupuu (6.01 e.k, 13.01
v.k), Portree – ta vaatab sind (3.02 e.k, 10.02
v.k), Noa laevaminek (3.03 e.k, 10.03 v.k)

Kõigile haridusprogrammidele vajalik eelre-
gistreerimine tel 606 6400.

MIKKELI MUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Portselan – valge kuld

Algklassidele ja lasteaia vanematele rühmadele
Osalemistasu 30.- (sisaldab ekskursiooni ja
kõiki töövahendeid)

Millest räägib portselan?

Põhikoolile, eesti keeles
Osalemistasu 30.- (sisaldab ekskursiooni ja
kõiki töövahendeid)

Kuidas jooned pildiks saavad?

Põhikoolile, eesti keeles
Osalemistasu 30.- (sisaldab ekskursiooni ja
kõiki töövahendeid)

INTEGRATSIOONIPROGRAMM

Põnev portselan ja joontest pildid

Vene õppekeeleaga koolide põhikoolile ja
gümnaasiumile, eesti ja vene keeles
Osalemistasu 30.- (sisaldab ekskursiooni ja
kõiki töövahendeid)

Kõigile haridusprogrammidele vajalik eelre-
gistreerimine tel 606 6400.

NIGULISTE MUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Lõvijaht Nigulistes

Head ja pahad

7–12aastastele lastele

Kolmapäevast reedeni, kellaaeg kokkuleppel.
Osalemistasu 20.-

Niguliste "Surmatants": keskaegse inime- se ja maailmapildi peegel

Gümnaasiumklassidele
Kolmapäevast reedeni, kellaaeg kokkuleppel.
Osalemistasu 20.-

Kõigile haridusprogrammidele vajalik eelregist-
reerimine tel 631 4330 või niguliste@ekm.ee.

KRISTJAN RAUA MAJAMUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Taevad ja väravad

Eesti ja vene keeles
Eesti ja vene keeles
Lapsepõlve mõjud K. Raua loomingule
Eesti legendid ja Kalevipoeg

NÄITUS

Peeter Ulas. Maa ja taeva vahel. Sarjast

"Kahekõne Kristjan Rauaga"

Haridusprogrammis tutvutakse näitusega ja
joonistatakse.
Kuni 17.02.2007

Kärt Summatavet. Ehete laul. Sarjast

"Kahekõne Kristjan Rauaga"

Haridusprogrammis räägitakse etnograafilise
ehte arengust ja ülesannetest ning kavanda-
takse rahvuslikus stiilis ehe.
23.02–30.06.2007

Kõigile haridusprogrammidele vajalik eelre-
gistreerimine tel 670 0023 või 53 333 731.

**Täpsem informatsioon kõigi haridus-
programmide ja ekskursioonide kohta**
www.ekm.ee.

Kumu kunstikonkursi PÄIKE VÕI KALLISKIVI? tulemused

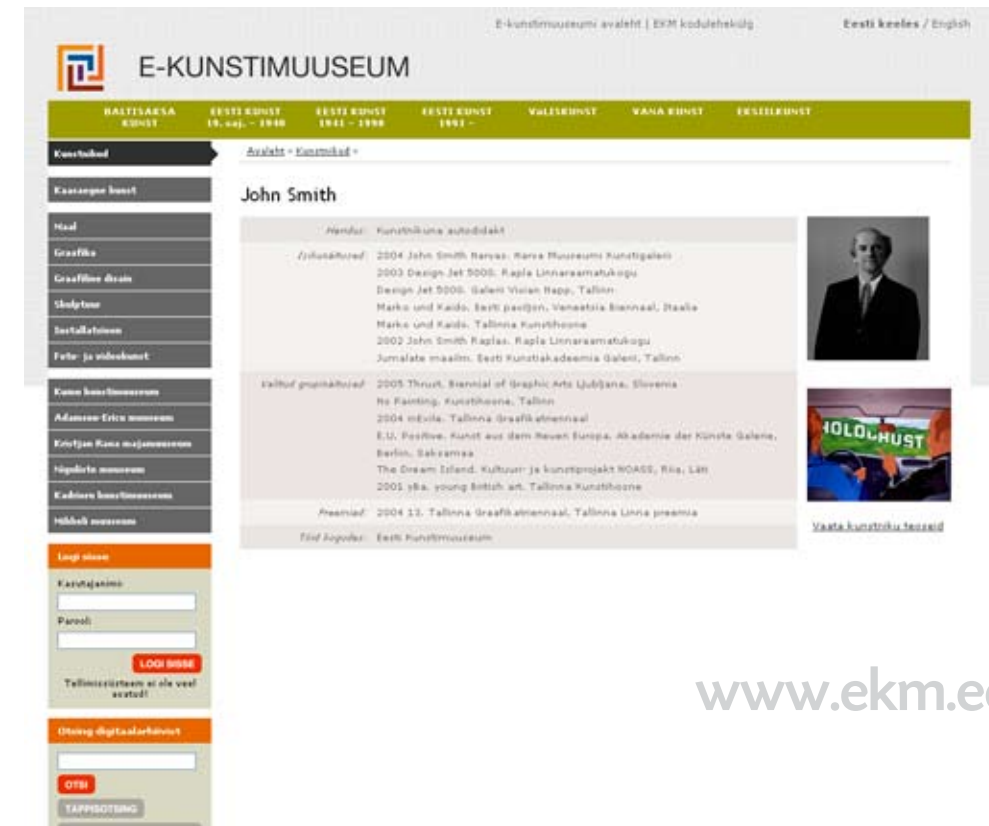
2006. aasta suvel ja sügisel Kumus toimunud näitusega "Ühest sajandist tei-
se. Kristjan ja Paul Raud" kaasnenud konkursil PÄIKE VÕI KALLISKIVI?
osales 161 autorit vanuses 5–46. Konkurs näitas, et Eestimaa on ootama-
tulult palju loovaid inimesi, keda meediamõjudused polegi veel ära rikkunud.
Võitjad on tegelikult kõik osalejad. Siiski tuli žüriil oma töö ära teha. Raske
valiku tulemusel selgusid võitjad:

Kuni 6aastased	Krister Aarna, Gunnar Külaviir, Andriine Navi
7–10aastased	Anželica Ilustrumm, Anna-Maria Jams, Norbert Kats
11–13aastased	Kristine Diane Liive, Mette Purde, Jaanika Ruhno
14–16aastased	Piia Ann Leis, Angela Lüll, Alisa Padur, Oksana Verbenets
17+	Andrus Erik, Ats Kobrusupa, Jelena Aleksandrova

1933. aastal joonistas Kristjan Raud oma kuulsa värvava pildi "Muinasmaa".
Selle värvava kaudu rändasid konkursil osalejad väga erinevatele muinasmaa-
dele. Võistlus esitas küsimuse, kas sellest kutsuvast värvavast paistab päike või
kalliskivi. Vastuseid oli palju ja erinevaid, kuid inimeste jaoks on olemas mi-
dagigi, mis alati eksisteerib meist sõltumatult. Tähed, päike või kuu olid kujutud
suuremal osal piltidest, kuid muinasmaa on siiski igapäevane jaoks väga
erinev. Värvavast astuti vaheldumisi nii sisse kui välja. Mõne inimese jaoks oli
see võimalus kuhugi jõudmiseks, teise jaoks viimane lootustandev pääsetee.
Ühe jaoks koosnes muinasmaa kuldsete tiibadega inglites või unistustest,
teiste jaoks pääsemisest, põgenemisest või ka lõbusast loost. Tehnilisest kül-
jest oli konkurs samuti väga põnev ja mitmekülgne. Suur tänu kõigile osa-
võtjatele. Muinasmaad on olemas!
Pilte näeb mõne aja pärast Kumu kunstimuuseumis ja osaliselt muuseumi
koduleheküljel.

Žürii koosseis: Sirje Helme, Juta Kivimäe, Piret Kruusandi, Anu Lüsi, Kätlin
Tischler, Jelena Levtsenkova ja Anu Purre Kumu kunstimuuseumist.

ANU PURRE
KONKURSI PROJEKTIJUHT

www.ekm.ee/e-kunstimuuseum

Eesti kaasaegse kunsti digitaalne andmepank

Kõikjal maailmas digitaliseerivad muuseumid tänapäeval oma kogusid ning töötavad välja
digitaalseid pildiarhiive.

Kaasaegsed kunstimuuseumide kogud koosnevad juba ammu lisaks kunstiteoste ka foto- ja videodokumentatsioonist, mis muudab arhiivid interaktiivsemaks ja töö nendega palju mitmekülgsemaks. Digitaalses arhiivides muudetakse kunstiteosed ning kunstisündmusi kajastavad foto- ja videomaterjalid kõigile huvilistele kättesaadavaks, olenemata nende füüsilisest asukohast. Infoühiskonnas kolivad arhiivid üha enam interneti ning tänapäeval räägitakse audiovisuaalsetest ja multimeediaarhiividest. Koos vastava dokumentatsiooniga, muuseumi kuraatorite teadmiste ja tarkvara moodustavad muuseumide digitaalsed arhiivid osa visuaalsest kultuuripärandist.

Kellele selliseid pildiarhiive vaja on? Kõikvõimalike arhiivide puhul on inimeste huvides see, et neile oleks olemas võimalikult laialdane juurdepääs ning selle eest peavad hea seisma institutsioonid. Muuseumide tegevust see mõistagi ei kergenda, pigem nõuab avalike andmepankade loomine suuremat tööd muuseumi kogudega ja hulgaliselt uut *know-how*d. Muuseumide arhiivid peaksid võrdset teenima nii kohaliku publiku, turistide, ajakirjan-

duse, kirjastuste kui ka erialaurijate huve. Eesti tingimustes on eri huvide ühendamine ja kunsti võimalikult paljudele arusaadavaks muutmise eriti oluline. Kui eesti kunsti püsi-ekspositsiooni puudumine ja kunsti säilitamiseks vajalike tingimuste loomine oli Kumu rajamise tõukejõuks, siis digitaalne pildigalerii ehk E-kunstimuuseum on samm sellest edasi ning peaks hõlbustama uue info saamist kunstimuuseumi ja selle kogude kohta, aga ka põhjalikumate uurimuste kirjutamist.

E-kunstimuuseumis on esialgu täielikult väljas ainult nüüdiskunst, eesti ja väliskunsti loomingu alates 1991. aastast, kaasaegse kunsti kataloogi nime all. Selles leiduv visuaalide kogu ei kata muidugi kogu eesti tänapäeva kunsti alates 1991. aastast. See ei saa kunagi kaasata kogu eesti kunstiparemit, kuid teiste internetis avatud kunstiserverite kõrval kommenteerib E-kunstimuuseumi kaasaegse kunsti kataloogi siiski suurt osa eesti kaasaegsest kunstist kõigile huvilistele. Tulevikus lisatakse digitaalsesse kataloogi kõik Eesti Kunstimuuseumis asuvad teosed. Andmepank on eesti ja inglise keeles ning seda koostades on püütud mõelda võimalikult laiale publikule.

Kaasaegse kunsti kataloogi koostamisel ning materjali koondamisel on tehtud tihedat koostööd kunstnike ja programmeerijatega. Visuaalse kultuuripärandi digitaliseerimisel plaanib EKM teha koostööd ka teiste kunstiinstituutidega ja nii on lootust, et E-kunstimuuseumist kujuneb tulevikus visuaalkultuuri- ja kunstiäiliku koondav pildipank, kuhu mahuvad lisaks EKM-i kollektsioonile ka teiste Eesti muuseumide kogude teosed, jooksva kunstielu kroonika ning galeriides toimivate näituste dokumentatsioonid.

Arhiividel on oma reeglid ja eetika, mis lähtuvad muuseumi kogude tegevuspõhimõtetest. Kõiki kataloogis esitatud kunstiteoseid kaitseb autoriõigus ning suuremas formaadis visuaalid on kaitstud vesimärgiga. Nende kasutamine õppetöös seotud eesmärkidel on tasuta, kuid äriliste huvidega ettevõtjatele, kes soovivad teoseid reprodutseerida, küsime eraldi tasu. Piltide vaatamine ja kunstiiga tutvumine ei maksa E-kunstimuuseumis aga loomulikult midagi.

MARGARET TALI
E-KUNSTIMUUSEUMI KAASAEGSE KUNSTI
INTERNETIKATALOOGI TOIMETAJA

E-kunstimuuseumi kaasaegse kunsti kataloog

Eesti Kunstimuuseumi digitaalne kaasaegse kunsti kataloog on kunstimuuseumi koduleheküljel asuv pildi- ja infopank, kus võib tutvuda kõigi muuseumi nüüdiskunsti kogusse kuuluvate teostega. Andmepank on eesti- ja ingliskeelne. Sealt leiab lisaks teostele kunstnike CVd ja kunstiteadlaste kommentaare. E-kunstimuuseumi süsteemi kaudu saab ka omandada õiguse kunstiteoste reprodutseerimiseks.

Tere tulemast E-kunstimuuseumi!

Nõiasõnad. Illustratsioon Octave Uzanne'i teosele "Tema Kõrgus naine", 1885. Albert Bertrand'i värviline gravüür Félicien Ropsi järgi. Félicien Ropsi muuseum, Namur

1. detsembrist 18. veebruarini on Kumu kunstimuuseumi Suures saalis avatud näitus "Eros ja Surm. Félicien Ropsi looming". Näitusel on eksponeeritud umbes 270 maali, graafilist lehte, joonistust, raamatuillustratsiooni, raamatut ja moekassusaari Namuris asuvas Félicien Ropsi muuseumist, Belgia Kuninglikust Raamatukogust, Genti Kunstimuuseumist, Charleroi Kunstimuuseumist, Mariemont'i Kuninglikust Muuseumist, galeriitest ja kümnekonnast erakogust. Belgia-prantsuse kunstiklassiku väljapaneku korraldamisele aitasid oma kogust tööde loovutamise, korraldustöö ja finantsilise toetusega kaasa Valloonia-Brüsseli Prantsuse Kogukonna Välissuhete Ülemkommissariaat, Eesti kultuuriministeerium, Belgia saatkond Tallinnas, Eesti saatkond Brüsselis, Eesti Kultuurkapital, eriti aga Félicien Ropsi muuseum. Näitusel on võimalik vaadata kunstniku elust ja loomingust kõnelevat, eestikeelsete subtiitritega varustatud filmi "See nii vallatu isand Rops" ning tutvuda graafikatehnikatega.

"Ma ei anna mitte kellelegi õigust mind austada"

Belgia Valloonia regiooni pealinnast Namurist pärit Félicien Rops (1833–1898) on üks tuntumaid dekadentsiajastu kunstnikke, kes tänasele vaatajale mõjub arvatavasti oma ajastu andeka krooniku, psühholoogi ja kriitikuna. Sitsikangastega kaupleva mehe jõuka järeltulijana tundis Rops suurepäraselt kodanliku elulaadi ja kombeid, nautis majandusliku kindlustatusega kaasnevat hüvesid. See-

Félicien Rops. Tantsiv surm. U. 1865. Pliats, sangviin, valge kriit. Félicien Ropsi muuseum, Namur

juures ei muutnud päritolu vähimalgi määral tema suhtumist kodanluse, keda ta pidas "kõige jõulisemaks, rumalamaks ja julmemaks ühiskonnaklassiks". Kunstnik põlgas tavalisele pürjeli eluhoiakule tüüpilist mugandumist ja emotsionaalset leigust. Rops raputas varakult endalt seisusega päritud silmakirjalikkuse ja võltsvagaduse koorima. Kuigi ta oli andekas õpilane, saadeti ta 1849. aastal sobimatu suhtumi-

se ja käitumise pärast jesuiitide kolleegiumist minema. Sellest hoolimata ise-loomustas ta koolis veedetud eneseharimise aastaid vaimse jõudeajana, millesse ta meheas suhtus ironiahõnguse sümpaatiaga. Ropsi treenitud vaim ja sarm pääsesid mõjule igas seltkonnas, tast kujunes kunstnikke sidunud ettevõtmiste hing. Tänu lugemusele ja heale mälule võlus ta vestluskaaslast sellega, et võis jätkata viimaste alustatud

tsitaate peast. Kunstialased provokatsioonid, teadlik šokeerimine delikaatsete teemade ja erootiliste kujunditega ning naistepõlgus lisasid kunstniku sarmile oma võrtsi.

Kunstnikukarjääri algus

Noorusest hoolimata tõmbas Ropsi juba Namuris üha tugevamalt kunsti ja boheemlaselu poole. Ta alustas kunstiopinguid kodulinnas, kuid pages 1851. aastal Brüsselisse, kus registreeris end õigusteaduskonna ettevalmistavatele filosoofiakursustele. Ent ka siin jäi õpinguteks vähe aega. Rops tegutses üliõpilasingides, avaldas ajakirjades, sh ta enda asutatud Uylenspiegelis, Kunsti- ja Kirjandusosalaste Tembutuste Lehes, kodanlikku elulaadi piitsutavaid litograafiaid. Neis varastes teravmeelsetes, vahel poliitikat või päevakajalistest sündmustest inspireeritud lehtedes kujuneski välja Ropsi loominguline käekiri.

1851. aastal eksponeeris Gustave Courbet Brüsselis esimest korda oma maali "Kivilõhkujad", mida Rops oma ajakirjas naeruvääristas. Õigupoolest ei suunanud ta oma ironiat mitte realismile kui uuele kunstisuunale, vaid mõistmatule publikule. Rops ise, nagu hulk tema Brüsseli sõpradest kunstnikke-literate, pidas ennast veendunud realistiks. Eluolustikulistel teemadel ja looduses valminud tööd meenutavad motiividelt ja käsitlusviisilt tööpoolest prantsuse realistide Gustave Courbet', Jean-François Millet' ja Honoré Daumier' loomingut. Ometi ei sidunud see Ropsi ühegi programmilise kunstidee või poliitilise maailmavaatega. Ta jäi loominguliselt sõltumatuks hoolimata sellest, millist väljendusviisi ta hetkel kasutas. Ropsi realistlikud pildid on enamasti seotud kunstniku eluseikade ja -kohtadega, reisidega maailma eri paikadesse. Enne lõplikku asumist Pariisi jäädvustas kunstnik nii mõnedki õnnelikud Thozé's veedetud hetked: abikaasa Charlotte'ile kuulunud mõisas maalid ja ümbruskonna vaateid. Hiljem pages kunstnik aeg-ajalt Pariisist, sest ihkas nii vabadust kui vaheldust. Ta rändas Rootsis, Ungaris, Pariisi, Bretagne'i, Hollandisse, Ameerika Ühendriikidesse, Põhja-Aafrikasse, kasutas neid matku visandite tegemiseks ja oma maalijaande arendamiseks. Spontaanse natuurina tabas kunstnik kergesti eri paikade õhustiku, kuid maalides rõõmust, mitte vajadusest, jäi ta maalijana nii oskustelt kui suhtumiselt amatööriks.

Kohtumine Baudelaire'iga ja sukeldumine kirjandusmaailma

Ropsi peetakse õigustatult eelkõige väikeste formaatide meistriks. Graafikuna katsetas ta traditsiooniliste graafikatehnikatega, täiustas neid uute võtete

ga kiindus fotograafia võimalusi arendavasse heliogravüüri. Tööd raamatute illustreerijana mõjutas esitsots turvus Charles Baudelaire'iga. Pärast "Kurja lilled" üle peetud kohtuprotsessi oli Baudelaire sunnitud tsensuuri ja võltsitud eest põgenema Belgiasse. Just Baudelaire'i luule ja isiksuse mõjul lõi Rops oma noorusaastate parimad teosed "Tantsiv surm", "Surm ballil" ja "Mors syphilitica". Eriti oluline oli aga palgeleht luulekogule "Vrakid", kus kunstnik andeka poeedi vaimusugulasena võttis üles surma ja patu teema. Mõlemat boheemlast sidus ka kombevabadus, kalduvus dändilikkusse, soov põgeneda "ühetaolisuse hallusest". Tundes nagu Baudelaire'gi tõmmed seksuaalse rikutuse poole, hakkas Rops huvituma tänapäeval. Siirdumine Pariisi ja moodsa linna avastamine toitis kunstniku uudishimu ja täiendas ta loomingu uute motiividega.

Kuigi 19. sajandi keskpaiku hakkas raamatuillustraatori amet taas ausse tõusma, oli Ropsil sellel alal tõelise kunstniku kuulsus. Tema Théophile Gautier', Jules Barbey d'Aureville, Stéphane Mallarmé, Paul Verlaine'i, Josephin Péladani jpt teoste illustreerimise hinnati väga kõrgelt. Ropsi loodud palgelehed olid tüht-aegu nii looming kui ka katse teksti interpreteerida. Vahel ei järginud ta teksti ja laskis fantaasial lennata. Teinekord kuhjas ta sümboleid, kujundades teksti põhjal omamoodi sünteesi, mis võimaldas lugejal taibata raamatu sisu. Paljud plaanid ei teostunud, sest Rops kavandas ja vaimustus, kuid ajapuudus, elunautimine ja loomepiinad takistasid lubadusi täitmast. Anne lubas kunstnikul ületada põlvkondade ja esteetiliste voolude piire, illustreerida nii naturalistide, sümbolistide kui ka dekadentide teoseid.

Traagiline ja koomiline Pariis

1868. aastal oli Rops Pariisis tutvunud kahe noore õmblejannaga, Léontine ja Aurélie Duluciga, kellest said peagi kunstniku elukaaslased. Nende saadetud sõnumid olid tihti allkirjastatud nimega Aurélie, mis on Aurélie ja Léontine'i poolitatud nimede sulam. Neiud, kelle ärile moemajas Rops oma kavandite ja joonistustega kaasa aitas, tõid ellu hurma ja tegid kunstnikust tema enda sõnutsi parema inimese.

Pariis oli kahtlemata Ropsi jaoks loodud. Ta sukeldus metropoli kunstielu, pidas seda intelligentseks ja artistlikuks, nautis sealset elu mitmekülgset ja püreeskust. Pariisi kohvikud ja salongid tõmbasid kunstnikku samavõrd kui teater, tsirkus ja räpased urkad, kus õilmitse vaesus ja prostitutsioon. Just niisugusest miljööst leidis ta oma traagilised elunäinud naisetüübid ja naiivsed keigad, keda ta kujutas otse julmuseni küündiva realismiga. Teisalt pakkus Pariis ai-

net "inimlikku komöödiasse" süvenemiseks. 1878. aastal tegi Pariisi bibliofiil Jules Noailly talle ettepaneku luua sari kaasaja ühiskonna silmakirjalikkust paljastavate teoseid. Rops andis oma 114 väikesemõdulisele, kuid lõpetatud tööle ühise pealkirja "Sada kerget pretensioonitut visandit ausate inimeste lõbustamiseks". Kolmeaastase töö viljana valminud sari käsitleb naljatlev-ironilises toonis himuruse teemat, mis hakkas tasapisi pakkuma Ropsile mõtetrainet ka tõsisemateks kunstilisteks üldistusteks.

Põrdumine allegooria ja sümbolismi poole

1878. aastal toimus Ropsi loomingus pööre. Sukeldudes Salongi näituse ja Pariisi maailmanäituse eelsesse saginasse, töötas ta palavikuliselt. Kunstnikku ei rahuldanud enam tegelikkuse tõeruu edasiandmine, vaid ta lisas oma joonistustesse täiendava allegoorilise laengu. Realistlikele ja psühholoogilistele piltidele ühiskonna põhjakihidest järgnesid allegoorilis-ironilised nägemused seksuaalsuse võimust inimelu üle. Nii "Pornokrates" kui ka joonistuste sari "Naine hüpnukuga" (1873–1890) on selle suuna hiilgavaimad näited. Ropsi huvitas naine kui Kurja sümbol ning ta lõi selle kujutamiseks omaenda kunstikeele. Ta asetas naise alastuse uude valti ja laskis fantaasial lennata. Teinekord kuhjas ta sümboleid, kujundades teksti põhjal omamoodi sünteesi, mis võimaldas lugejal taibata raamatu sisu. Paljud plaanid ei teostunud, sest Rops kavandas ja vaimustus, kuid ajapuudus, elunautimine ja loomepiinad takistasid lubadusi täitmast. Anne lubas kunstnikul ületada põlvkondade ja esteetiliste voolude piire, illustreerida nii naturalistide, sümbolistide kui ka dekadentide teoseid.

Erootika ja saatanlikud pildid

Kunstniku loomingus on ka hoopis otsesemad vihjeid seksuaalsusele. Ta tundis inimese kehalisust ning kujutas tüe teadmisega sellega seotud üksikasja ja parodeerides ristikõmmet. "Põrgu on seksuaalne," näivad need pildid ütlevat. See oli üsna loomulik tõdemus sel süüfilisest laastatud ajastul, mil surm pures aeglaselt inimeste kehi. Saatanlikes piltides laskis Rops oma erootilisel fantaasial vohada. Ta trotsis kõiki häbelikkuse reegleid ja šokeeris täie teadmisega.

Ropsi iseseisvus kunstniku ja isiksusega kahtlemata imetlusväärne. Seetõttu on pealkirjas esitatud tsitaat vaimumika, kuid siiski ootuspärane avaldus kunstnikult, kes 1889. aastal tundis ebamugavust mitte oma skandaale põhjustanud loominguga, vaid Auleegioni ordo-niga autasustamise puhul. Selleks ajaks oli ta ligi nelikümmend aastat ärritanud kodanlust ja provotseerinud avalikkust. Ropsi looming oli juba siis tasapisi kujunemas dekadentsiajastu fantaasiaküllaseks ja vatavaks sümboliks.

Kristlikud sümbolid toitsid samuti Ropsi erootilist kujutusvõimet. Ta pilkas pühakuid ja usklikke, eriti nende karskustõutust. Rops lõi ikonograafia, milles kasutas metafoore, tähenduste nihutamist, sõnalisi märke ja sõnamänge, tõlkides pühakute müstilisi tekste piltideks. Omal ajal põhjustas kõige suurema skandaali "Püha Antoniuse kiusa-

Félicien Rops. Kanapiim. 1878. Akvarell, guaaš, pastell. Félicien Ropsi muuseum, Namur

mine", kus Kristuse asemel kujutatakse ristile seotud ahvatlevat naist.

19. sajandi dekadentlikule kunstile, kirjandusele ja muusikale jättis jälje hirm Saatanas. Vanakurja kartmise ja manamise kummuline atmosfäär ümbritses ka Félicien Ropsi loomingut. Arvatavasti mõjutasid teda ka tolle aja poliitilised ja salongides jutustatud kõikevõimalikud lood. 1882. aastal lõi Rops "saatanlike piltide" sarja, mille teemaks on pakt naise ja Saatanaga vahel. Prantsuse närviarsti Jean-Martin Charcot' teooriad hüsteeria ja hüpnooti kohta juhtisid kunstniku tähelepanu haiglaste psüühika füüsilistele ilmingutele. Viiest tööst (sh "Idol", "Rööv", "Ohverdus", "Kolgate") koosnevas sarjas väljendas Rops suguihast tulenevaid piinu, kujutades sabatilendu ja parodeerides ristikõmmet. "Põrgu on seksuaalne," näivad need pildid ütlevat. See oli üsna loomulik tõdemus sel süüfilisest laastatud ajastul, mil surm pures aeglaselt inimeste kehi. Saatanlikes piltides laskis Rops oma erootilisel fantaasial vohada. Ta trotsis kõiki häbelikkuse reegleid ja šokeeris täie teadmisega.

Ropsi iseseisvus kunstniku ja isiksusega kahtlemata imetlusväärne. Seetõttu on pealkirjas esitatud tsitaat vaimumika, kuid siiski ootuspärane avaldus kunstnikult, kes 1889. aastal tundis ebamugavust mitte oma skandaale põhjustanud loominguga, vaid Auleegioni ordo-niga autasustamise puhul. Selleks ajaks oli ta ligi nelikümmend aastat ärritanud kodanlust ja provotseerinud avalikkust. Ropsi looming oli juba siis tasapisi kujunemas dekadentsiajastu fantaasiaküllaseks ja vatavaks sümboliks.

TIINA ABEL
KUMU KURAATOR

Tundmatu kunstnik Jean Louis Voille' järgi. Paul I. 1789–1797 (?). Oli. EKM

Keisriportree kui ajaloooteos

Maailma mõistmiseks ja selle mitmekülgse haaramiseks vajab inimene orientiire, süsteeme, piltsümboleid. Et taandada piiritu hulk asju ja keerulisi nähtusi konkreetsete faktide ja selgete mõistete kindla arvuni, võetakse abiks lihtsustamine ja süstematiseerimine, aga ka abstraktsete mõistete visualiseerimine. Veel parem, kui need mõisted omandavad inimese näo.

Näiteks võim – midu on see suhteliselt seletamatu ja kõikiläbiv mõiste, aga kui võim kehastub konkreetsetes inimeses, siis omandab see tema näo-

ja iseloomujooni ning muutub mõistetavamaks, tekib tundeid ja emotsioone. On kõigile teada, et suurem hulk eriti laiemale publikule mõeldud ajalookäsitlusi keskendub just "suurte isiksuste" elule. Üldised ja keerulised protsessid muutuvad seal enamasti ühe konkreetse silmapaistva isiku tegudeks. Nii on ajalugu lihtsam, ilusam ja kõitvarem ning osaliselt (eriti autokraatliku võimuga riikides) vastab ka tõele.

Venemaa ajalugu võibki piltlikult kujutada valitsejate (tsaaride, keisrite, partei peasekretäride ja presidentide) portreegaleriina, kus iga valitsemisaeg moodustab omaette epohhi oma vaimsu-

se, poliitiliste suundade ja valitsemiseetoditega. Niisugust tsaaari-Venemaa pilt-aialugu näeme praegu Kadrioru kunstimuuseumis avatud näitusel, kus on esindatud pea kõik Vene keisrid alates Peeter I-st kuni Nikolai II-ni, samuti nende abikaasad ja lapsed. Me näeme neid nooremas ja küpsemas eas, suurejoonelisel paraadportreedel ja intümsetel medaljonidel, raiutuna marmorisse ja maalituna kohvitassile.

Isevalitsuse tingimustes oli keisri isikul erakordselt suur tähtsus, vähem olulised polnud ka tema kujutised. Tsaariportree pidi olema mitte niivõrd välimuse jäädvustaja kui kõrgeima või-

mukandja sõnum oma alamatele või ka teiste riikide valitsejatele – see oli võim ise, mis omandas inimese näojooned. See personifitseeritud võim vaatas inimestele otsa kõikide riiklike ametiasutuste, kohtute, ülikoolide ja mõnikord isegi kirikute seintelt, seda saadeti diplomaatilise kingitusena välisriikidesse ja anti autasuna silmapaistvatele riigitegelastele. Eestis asusid tsaariportreed ka rüütelkondade ja gildide galeriides, demonstreerides omamoodi baltisakslaste riigilojaalsust.

Vajadus keisri portreedele järele oli väga suur, nende tootmine pidi olema üsnagi massiline ning sellesse olid haa-

ratud nii oma aja võimekaimad kunstnikud kui ka paljud tundmatuks jäänud maalijad, sageli ka Kunstide Akadeemia õpilased. Enamikul juhtudel ei saanud valitsejaportree loomiseks modelli ennast kasutada, keiser poseeris vaid mõnele õuekunstnikule ja ainult kindel arv kordi. Valminud portreedest valis keiser meelepäraseima ja see saati järgnevate portreedele loomisel "kõrgeima kinnituse saanud originaaliks". Sageli võis selliseid originaale olla rohkem kui üks, neid kombineeriti, täiendati vastavalt modelli eale, "riietati" vastavalt muutuvale moele, lisati uusi etteid või aumärke. Sellistest teise maali (või ka gravüüri) järgi tehtud portreedest ei saa rääkida kui kooptatest, vaid pigem kui ühe või teise portreetüübi esindajatest.

Valitseja portree, eriti kui on teada ka selle saamisloogu, räägib sageli väga palju nii keisrist endast kui ka tema ajastust tervikuna. Venemaa üks intriigerivamaid ja vastuolulisemaid valitsejaid oli Paul I. Vaatamata tema traagiliselt katkenud valitsemisaja lühidusele (elas 1754–1801, valitses 1796–1801) on Pauli portreedele galerii üsnagi arvukas, ja seda isegi Eestis. Suuremal osal Pauli valitsemisajal loodud portreedest on palju ühist ning nad kannavad ühe prototüübi tunnusjooni modelli ilmes, poosis ja üldises meeleolus. Teemat sügavalt uurinud Moskva Riikliku Ajaloomuuseumi teadur Ljubov Rudneva on tulnud järeldusele, et enamik keiser Paul I portreedest on loodud prantsuse kunstniku Jean Louis Voille' (1744–mitte enne 1806) 1789. aastal maalitud portree järgi. Kadrioru kunstimuuseumi näitusel on väljas kolm Voille' tüüpi esindavat portreed, millest üks võib olla ka kunstniku enda maalitud.

Oletatavasti 1769. aastal prantsuse teatritrupiga Peterburi tulnud Voille jäi Venemaale pikemaks ajaks ning lisaks näitlejatööle harrastas palju ka portreeteerimist. Tema näitlejakarjäär lõppes 1777. aastal, mil õueteatri direktor Jelaagin ta lahti lasi. Pärast seda tegeles ta põhiliselt portreedele maalimisega ja kunstiteoste toomisega Prantsusmaalt Peterburi. Tema loomingu kõrgeperiood langes 1780ndatesse ja 1790ndate algusesse, mil tihenesid tema sidemed suurvürst Pavel Petrovitš Pavlovski ja Gatšina lossides asunud õukonnaga. Tema õrn, tundlik ja pehme maalimise laad ning modelli teatav romantiline idealiseerimine sobisid hästi Pauli ja tema abikaasa Maria Fjodorovna ümber kujunenud nn väikese õukonna õhkkonnaga, mis oma suhtelise vabameeluse ja sentimentalismi vaimust kannatud maailmavaatega vastandus amet-

likule keisrinna Katariina II "suurele" õukonnale koos viimase intriigide, favoriiduse ja lipitsemisega.

Väikese õukonna tooniandjate hulka kuulusid tuntud riigimees, diplomaat ja tuline konstitutsioonilise korra pooldaja krahv Nikita Panin, komöödiakirjanik Denis Fonvizin jt, Pavlovskis lavastas oma oopereid helilooja Dmitri Bortnjanski. Voille' maailmavaade ja põhimõttekindlus oli sarnane nende inimeste omaga. On teada, et kui pärast Suurt Prantsuse Revolutsiooni käskis Katariina II kõikidel prantslastel kas öelda lahti oma isamaast või lahkuda kahe nädala jooksul Venemaalt, otsustas Voille sirge seljaga lahkuda, öeldes, et tema armastab oma kodumaad ja vabadust. Kuid juba varsti pärast Pauli troonile asumist näeme Voille'd uuesti Venemaal, kuna armastatud kodumaa ei vastanud kunstnikule samaga. Revolutsiooni keerises kaotas ta kogu oma varanduse ning paremat teenistust otsides tuli tagasi Neevalinna.

Pauli portreeteerisid paljud tuntud kunstnikud – Rootsi õuekunstnik Aleksander Roslin, itaallased Stefano Torelli ja Pompeo Batoni jt –, kuid kõige enam meeldis tulevasele keisrile Voille' 1789 maalitud portree, mis kujutab teda just sellisena, nagu ta ise ennast näha ja näidata tahtis – aadellik ja üllas, kuid samas tundeline ja veidi kurb; astimeetritiline, ideaalsest kauge nägu on väljendusrikas ja hingestatud. Selline romantiline ja rüütellik kuvand vastas täielikult Pauli iseloomule, kes tunnetas end Hamletina, kes peab õigluse jalule seadma ja hukatud isa (Peeter III) eest kätte maksma. Samas kartis ta ka oma elu pärast, sest kuigi ta oli seaduslik troonipärija, soovis tema ema, Katariina II, tõsta keisriks Pauli asemel hoopis tema poja Aleksandri.

Rüütellikust vaimust juhindus Paul sageli ka oma valitsemisajal – nii kujunes tema erilise tähelepanu ja hoole objektiks Jeruusalemma Johannese (Malta) ordu, mille prantslased Malta saarel minema kihutasid ja kellele Paul 1798. aastal peavarju pakkus, nimetades enda 1798. aastal isegi ordu suurmeistriks. Mõni aasta hiljem, kui Inglismaa Malta vallutas, kuid keeldus seda ordule tagastamast, muutis Paul I oma välispoliitilist suunda ja alustas läbirääkimisi Napoleoniga liidu sõlmimiseks Inglismaa vastu. Viimane kiirendas ehk ka selle romantilise keisri elulõpu saabumist – Inglismaa saadik oli kaasatud aadlike Pauli-vastasesse vandenõusse, mille tulemusena ööl vastu 12. märtsi 1801. aastal Paul tema vast valminud Peterburi residentsis – Mihailovski lossis – tapeti.

Voille' tüüpi portree "võidukaik" algas 1796. aasta lõpus, kui keisrinna Katariina II ootamatu surma järel troonile tõusnud Paul I vajus kiiremas korras mitmeid paraadportreed, mis pidid kroonimise ajaks olema tähtsamates riigiasutustes – Senatis ja Sinodis, aga ka Teaduste Akadeemias ja mujal. Origi-

guurikäsitlust, võib suure tõenäosusega oletada, et need on tehtud kas Jean Louis Voille' enda poolt või tema maalide järgi.

Kadrioru kunstimuuseumi näitus "Vene valitsejad" on kui mahukas Venemaa ajaloo raamat, mille lugemiseks on vaja aega ja kindlat tahtmist nä-

Venemaa ajalugu võib piltlikult kujutada tsaaride, keisrite, partei peasekretäride ja presidentide portreegaleriina – iga valitsemisaeg moodustab omaette epohhi.

naaliks paraadportreedele loomiseks seati Voille' 1789. aasta portree, millel keiser lasi ümber maalida vaid mundri – endise kuldrikandiga sametkuue asemel pidi tulema Pauli enda sisse viidud Preobraženski polgu roheline punase kraega munder ning kaela "riputati" keisri kehtestatud Püha Anna orden. Originaal ise kadus üsna pea, aga portreetüüp muutus väga laialt levinuks, seda korrati nii maalil kui gravüüris. Erinevalt enamikust kordustest ja kooptatest on Kadrioru kunstimuuseumi Paul I portreel, nagu gravüüride järgi tuntud Voille' originaalilgi, taustaks pilvine taevast, mis selgineb vaid keisri pea kohal.

Näitusel on Voille' Paul I portree kõrval teine – kõigi tunnuste järgi selle portree paarik, millel on kujutatud Pauli isa Peeter III. Sellist portreetüüpi ei esine teadaolevalt kusagil mujal, see on ilmselgelt idealiseeritud: Peeter III on siin noor, ilus ja leebe, nagu ta võis jääda meelde Saastasele pojale. Peeter III-l on nagu Paulilgi ümber ookerjas-kuldne hermelinmantel, taustaks samuti pea kohal selginev pilvine taevast. Figuurid portreedel on suunatud teineteise vastu, moodustades mõttelise terviku. Seni on kadunud 1789. aasta Pauli portree paarikuks arvatud abikaasa Maria Fjodorovna portreed, mille Voille lõi 1789. ja 1891. aastal, kuid Kadrioru kunstimuuseumi portreedele paar tunnistab, et see võis olla ka Peeter III portree. Paul austas väga isa mälestust ja mattis isegi tema säilmed pidulikult ümber Peetri ja Pauli katedraali Katariina II kõrvale. Sellise portreepaari tellimine vastab ka Pauli romantilisele loomule ja tema uuele poliitilisele suunale – vastanduda kõiges ema ajal tehtule ja toimumule. Vaadates portreedele meisterlikku pintsliööd, pehmeid toone, õrna ja idealiseerivat fi-

ha lugusid maalide taga. Nad vaatavad meid ja ehk ootavad mõistmist ning soovi nende lood ära kuulata.

ALEKSANDRA MURRE
KADRIORU KUNSTIMUUSEUMI
KURAATOR

Näitus "Vene valitsejad" on Kadrioru kunstimuuseumis ja Mikkelii muuseumis avatud 27. maini 2007.

Jean Louis Voille (?), Peeter III. 1789 (?). Oli. EKM

Kumu auditoorium

kunst film muusika tants teater

J A A N U A R – M Ä R T S

E 8.01	19.00	Loengusari "Murrangukümnend": Heili Einasto
T 9.01	19.00	Loengusari "Murrangukümnend": Ingrid Kohtla
K 10.01	18.00	Kumu dokumentaal: "Destruction of the Body. Paul McCarthy" (rež. Jörg ja Ralf Raimo Jung, Saksamaa 2001)
	19.00	Loengusari "Murrangukümnend": Hanno Soans
N 11.01	19.00	Loengusari "Murrangukümnend": Jan Kaus
R 12.01	19.00	Loengusari "Murrangukümnend": Jaak Kilmi
L 13.01	17.00	Eesti eksperimentaalkirjanduse antoloogia "Kangelasema toitepiim – tekstilääts" esitus-performance
	19.00	Loengusari "Murrangukümnend": Anneli Porri
E 15.01	19.00	Loengusari "Murrangukümnend": Anders Härm
T 16.01	19.00	Loengusari "Murrangukümnend": Peeter Linnap
K 17.01	18.00	Kumu dokumentaal: "Shirin Neshat – The Woman Moves" (rež. Jörg ja Ralf Raimo Jung, Saksamaa 2000)
	19.00	Loengusari "Murrangukümnend": Mari Kartau
K 24.01	18.00	Kumu dokumentaal: "Loodus Sir David Attenborough' pilgu läbi". Filmile eelneb Aleksei Turovski sissejuhatus.
K 31.01	18.00	Kumu dokumentaal
N 1.02		Valgusfestival
K 7.02	18.00	Kumu dokumentaal: "Richard Hamilton – Slip It To Me" (rež. Jörg ja Ralf Raimo Jung, Saksamaa 2003)
K 14.02	18.00	Kumu dokumentaal
R 16.02	19.00	Tantsukunst: Tommi Kitti & Co etendused "Spiral" ja "A still life for four dancers"
L 17.02	19.00	Tantsukunst: Tommi Kitti & Co etendused "Spiral" ja "A still life for four dancers"
K 21.02	18.00	Kumu dokumentaal: "William Kentridge – Drawing the Passing" (rež. Maria Anna Tappeiner ja Reinhard Wulf, Saksamaa 1999). Filmile eelneb kohtumine ühe autoriga.
R 23.02	19.00	Esietendus: "Antigone". Tantsuetendus tekstidega põhineb prantsuse kirjaniku Jean Anouilh' samanimelisel näidendil, koosluses Sophoklese kooridega. Antigone kuju kannab ideed kompromissitusest ja absoluudist, mida elu paraku ei paku. Talle vastandub kuningas Kreon, kes on omaks võtnud valitseja rolli koos selle vastuolulisuse ja väljapääsmatusega. Libreto, lavastus ja koreograafia Mai-Ester Murdmaa, muusika Sandor Kállos, kunstnik Mai-Ester Murdmaa. Osades Eve Andre, Rein Oja, Ingrid Iter, Dmitri Hartšenko, Jane Raidma.
L 25.02	19.00	"Antigone"
K 28.02	18.00	Kumu dokumentaal: "Loodus Sir David Attenborough' pilgu läbi". Filmile eelneb Aleksei Turovski sissejuhatus.
R 2.03	19.00	KuMu Kumu: Eesti Interpreetide Liidu kunstivaldkondade piire ületav kontserdisari
K 7.03	18.00	Kumu dokumentaal
N 8.03	19.00	Diplomaatilised noodid: Puerto Rico. Tallinna Filharmonia kontserdisari
R 9.03	19.00	"Antigone"
L 10.03	19.00	"Antigone"
E 12.03	18.00	"Kalevipoeg". VAT teatri lavateos F. R. Kreutzwaldi ainetel. Lavastaja Markus Zohner (Šveits). Osades Katariina Lauk, Tanel Saar, Janek Sarapson, Margo Teder. Piletid 90.-/70.- Piletilevis, Piletimaailmas ja tund enne algust kohapeal.
T 13.03	18.00	"Kalevipoeg"
K 14.03	18.00	Kumu dokumentaal
N 15.03		Eesti tantsu festival "Uus tants 8"
R 16.03	19.00	"Antigone"
L 17.03	19.00	"Antigone"
P 18.03		Eesti tantsu festival "Uus tants 8"
K 21.03	18.00	Kumu dokumentaal

1990ndate kultuuriklubi Kumu

Kumu näitust "Kogutud kriisid" laiendavad 8.–17. jaanuarini toimuvad kultuuriklubi üritused, mille alla mahuvad loengusari "Murrangukümnend" (koordinaator Hanno Soans), Artishoki komplekteeritav skriiniprogramm, Kumu dokumentaalid, eksperimentaalkirjanduse antoloogia esitus ning klubiõhtu koostöös ERKI Moeshow'ga. Kultuuriklubi programm pakub eri esinejate ja distsipliinide abil uusi võimalikke vaatenurki 1990. aastate kultuurielus toimunud kiiretele muutustele. Laiendina olulistele märksõnadele kunstis avatakse filmi, kirjanduse, nüüdistsu ja subkultuuride kaardid.

1990ndad olid muutuste, kohanemise, enesekehtestuse ja enesekolonisatsiooni aastakümme. Igas suunas avanev ja arenev maailm tekitas aga ka vastureaktsioone – uusi enesesse kapseldumise strateegiaid. See on meie tänase situatsiooni mõistmiseks vajalik eellugu, mida pole ikka veel jõutud rahulikku analüüsi võimaldavalt distantsilt uurida. Kultuuriklubi pakubki nii üldharivaid sissevaateid 1990ndate kultuuriellu laiemale publikule kui ka intrigeerivaid tõlgendusi, seoseid ja hinnanguid spetsialistidele.

Nädala sees toimuvatele loengutele lisandub laupäeval ja pühapäeval

ulatuslik skriiniprogramm, mis linastub spetsiaalselt ehitatud ruumiinstallatsioonis ning kus näidatakse valitud materjale (era)arhiividest, telesaadetest, varasest videokunstist, lähivälismaalt jne. Kokku kogutakse rohkelt sissevaateid, mis annab võimaluse saada käsitletavast kümnendist võimalikult laiahaardeline ülevaade, pakkudes vaatamiseks töid, mis sellise kontsentreeritud komplektina pole tavaliselt kättesaadavad. Teemaring ei piirdu kindlasti vaid kunstimaailma-siseste võnkumistega, vaid kümnendi kultuurist antakse laiem ülevaade, terviklik keskkond on oma-moodi ümbermõtestatud 1990ndate *remake*.

Kultuuriklubi programmi on plaanis pakkuda valikainena ka (Tallinna) kõrgkoolidele (eelkõige Eesti Kunstiakadeemiale, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiale, Tallinna Ülikoolile) kui võimalust mitmekesistada valikainete kava alternatiivse haridusprogrammiga.

Kultuuriklubi korraldab loovühendus Artishok koostöös Kumuga ning peetud ettekannete põhjal valmib kevadel ka täistõlgetega kakskeelne trükis.

MAARIN EKTERMANN
KULTUURIKLUBI KURAATOR

Artishoki skriiniprogrammid

Laupäeval, 13. jaanuaril kell 11.00–00.00 Kumu fuajees
Pühapäeval, 14. jaanuaril kell 11.00–18.00 Kumu fuajees

1990ndate muusikaüritus koostöös ERKI Moeshow'ga

Laupäeval, 13. jaanuaril kell 22.00–02.00 Kumu fuajees

Loengusari "Murrangukümnend"

Algusega kell 19.00 Kumu auditooriumis

Esmaspäev, 8.01 Heili Einasto. Uue raja algus tantsus – eesti kaasaegne tants 1990ndate alguses

Teisipäev, 9.01 Ingrid Kohtla. Subkultuuridest 1990ndate Eestis

Kolmapäev, 10.01 Hanno Soans. Keha ja Ida, keha ja Lääs. Kehakontseptsioon 1990ndate eesti kunstis

Neljapäev, 11.01 Jan Kaus. Aasta 1990 ja eesti kirjandus

Reede, 12.01 Jaak Kilmi. Väike kino ja olematu kino

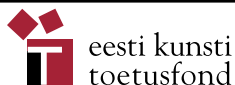
Laupäev, 13.01 Anneli Porri. Neopop ja postsoviit

Esmaspäev, 15.01 Anders Härm. Lauvärv on laiali ja tildse kõik on p-s. 1990ndate eesti maali enesekuvandist

Teisipäev, 16.01 Peeter Linnap. Kontseptsioonide fotograafiline esitus: grammatika ja ideoloogia 1990ndate eesti kunstis

Kolmapäev, 17.01 Mari Kartau. Nähtamatute kunst

Eesti Kunstimuseumi uudised eetris Vikerraadios igal kolmapäeval pärast kella 17.00 Eesti Raadio uudiseid.

EESTI KUNSTI TOETUSFOND a/a 10220034379014

agent Eesti Kunstimuseumi ajaleht / nr 9, detsember 2006 / Weizenbergi 34 / Valge 1, 10127 Tallinn / +372 602 6001, museum@ekm.ee / Järgmine agent ilmub märtsis 2007 / Lehe ilmumist toetavad Eesti Gaas ja Ühispank Toimetaja Anu Allas. Kolleegium: Tiina Abel, Ivar-Kristjan Hein, Sirje Helme, Krista Ivask, Hanno Soans, Maria-Kristiina Soomre, Kädi Talvoja

agent ilmub koostöös Eesti Ekspressi Kirjastuse ASiga

© Eesti Kunstimuseum 2006

ISSN 1736-2520

